

Aastaaruanne 2016

Raamatukogu nimi: **Tapa Linnaraamatukogu**

Harukogude arv: 3

Elanike arv Tapa vallas kokku (01.12.2015): **7 799**

Elanike arv Tapa linna teeninduspiirkonnas: 6 339

Lehtse: 550

Saksi: 449

Jäneda: 461

Võrreldes 2015. a elab vallas 135 inimest vähem.

Koduleht: www.tapa.lib.ee

RIKSWEB <http://riksweb.tapa.lib.ee>

Facebooki leht: <https://www.facebook.com/tapa.linnaraamatukogu>

Kasutatud lühendid:

Tapa LRK	Tapa Linnaraamatukogu
TO	Tapa LRK teenindusosakond
LNO	Tapa LRK laste- ja noorteosakond
LRK	Lehtse RK – Lehtse Raamatukogu
JRK	Jäneda RK – Jäneda Raamatukogu
SRK	Saksi RK – Saksi Raamatukogu
RIKS	raamatukogude info- ja kataloogisüsteem
RIKSWEB	lugejate veebiliides raamatukoguprogrammile RIKS

Tapa Linnaraamatukogu on Tapa valla keskraamatukogu (pearaamatukogu) funktsioonides ja koordineerib kõigi Tapa valla rahvaraamatukogude (JRK, LRK, SRK) tööd. Aruandes kajastatakse peamiselt peamaja tegemisi, aga osaliselt ka kogu valla raamatukogude tööd.

1. Põhilised tegevussuunad

Aasta 2016:

- Tapa Linnaraamatukogu ja Jäneda raamatukogu 95 – sünnipäevaüritused läbi aasta omas majas ja majast väljas (vt 4.6).
- Möödus 10 aastat valla raamatukogude ühendamisest ja koos tegutsemisest.
- Tapa linn 90 – üritustel kaasalöömine sh raamatukogus Akaa, Forssa ja Tuntu rühma (Soome) käsitöömeistrite tööde näituse korraldamine (vt 4.6).
- Koostööseminar Põltsamaal „90-aastased linnad“.
- Meie võime julgelt öelda, et meie kultuurielus on fookuses juba aastaid lapsed ja noored – oli jällegi väga tihe ja sisukas lastetöö aasta (vt 4.4).
- Erinevad tegevused merekultuuri aastal (vt 4.4 ja 4.6).
- Jätkus koostöö ELK ja kunstiekspert Viive Noorega – raamatukogus eksponeerisime Anne Linnamägi, Catherine Zaripi, Viive Noore ja Igor Oleinikovi töid (vt 4.6).
- Tihenes koostöö Tapa ja Põltsamaa kunstikooliga, Sally Studioga, Tapa gümnaasiumi kunstiklassiga. Raamatukogus toimus rida värvikaid ja fantaasiarikkaid õpilaste loometööde näituseid. Meie kaasabil leidsid Tapa kunstikooli õpilaste tööd tee ka Soome – Akaasse ja Viialasse (vt 4.4 ja 4.6).
- Küläs käis palju põnevaid loomeinimesi: Aino Pervik, Kertu Sillaste, Juhani Püttsepp, Margit Kilumets, Vallo Kepp, Samuel Golomb, Kätlin Kaldmaa jpt.

- Raamatukogus toimusid kodukandi inimeste – Kairi Krooni ja Katri Lehtsalu – raamatuesitlused.
- Korraldasime ümber AIP töö. Vähendasime arvutite arvu, kuna on vähenenud internetipunkti külastatavus. Paigutasime internetipunkti valiku ilukirjandust – vajadusel saab nüüd ka sealt endale lugemist koju laenata.
- Seoses Lehtse keskusehoone ehitamisega kolis Lehtse raamatukogu oktoobris ajutiselt oma vanadesse ruumidesse tagasi.
- Saksi raamatukogu on alates juunist avatud nädalas kolmel päeval (pool koormust).

Aastal 2017:

- Laste ja noorte kultuuriaastal jätkame koostööd valla koolide ja lasteaedadega. Muu hulgas on oodata toredaid loometöönäituseid Tapa ja Jõhvi kunstikooli ning Tapa Gümnaasiumi kunstiklassi õpilastelt.
Kultuuriminister Indrek Saar on öelnud: “Laste ja noortega, meie sirgivate loojate ja publikuga, on väga oluline rääkida väärtustest, mitmekesisusest, järjepidevusest ja vastutusest. Ja mitte ainult rääkida – tähtis on ühiselt luua ja tegutseda”.
- Üleriigilise etluskonkursi „Ellen Niiduga Midrimaal“ korraldamine (20. märtsil).
- Raamatukogu kui kunstigalerii – galeriitöö jätkamine.
- Lehtse raamatukogu uude keskusehoonesse tagasikolimine (august 2017). Lõpuks on lasteaed-kool jpt asutused ühes hoones koos, mis annab palju rohkem võimalusi koostööks. Ühtlasi võtab raamatukogu kooliraamatukogu ilukirjanduse komplekteerimise oma õlule.
- Perioodika andmete ühtlustamine RIKS andmebaasis.
- Tapa ja Tamsalu valla ühinemine 2018. aastal suunab ka meie pilgud tulevikku.
Tapa ja Tamsalu valla ühinemislepingu punktis 8.5.9. on raamatukogude kohta kirjas: „Jätkatakse olemasolevate raamatukogude arendamist. Ühendatakse Valla raamatukogude juhtimine. Panustatakse raamatukogude kui külakeskuste arengusse.“.
- Jpm.

2. Juhtimine

2.1. Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Raamatukogu struktuuris muudatusi ei olnud, küll aga toimusid muutused raamatukogu lahtiolekuajades:

- Tapa LRK (E–R 11–18, L 10–15) ja Jäneda RK (E–N 10–18) on lahtiolekuajad endised.
- Saksi RK on alates juunikuust avatud kolmel päeval nädalas (T 12–19, K 10–18, R 10–15), sest Saksi raamatukoguhoidja töötab poole koormusega. Kuna Moe, kus Saksi RK asub, on Tapa linnale nii lähedal, siis on selline lahendus paikkonna rahvale täiesti piisav. Kohalikud elanikud saavad oma raamatukogu külastamise aega sobitada. Ja õpilased, kes käivad Tapal koolis, saavad vajadusel oma lugemisvara kätte lisaks veel linna-raamatukogust või kooliraamatukogust.
- Lehtse raamatukogu oli sunnitud Lehtse keskusehoone ehitamise tõttu kolima ajutiselt tagasi oma vanadesse ruumidesse. Kuna töö toimub väga kitsastes oludes ja suurem osa raamatufondist on kokku pakitult hoiul, on raamatukogu laupäeviti suletud. Tagasi renoveeritud ruumidesse on lootus kolida alles suvel. Olles kogukonnakeskuses koos erinevate asutustega (kool, lasteaed, kultuurimaja, käsitööseltsingud), on raamatukogul või-

malus nendega koostööd tihendada ja tõhustada.

- Jäned raamatukogu asukoht lossis on hea – asutakse ju n-ö küla keskel, kuhu koondub selle kandi rahva vilgas tegevus: lossis käib palju külalisi („Unustatud mõisate“ tuur), saalis toimuvad erinevad üritused ja koolitused, majas tegutseb käsitööseltsing, asub muuseum jt asutused. Ka Jäned kool ja lasteaed paiknevad läheduses. Aasta jooksul korraldatakse Jänedal lausa kolm suurt laata. Raamatukogu lööb aktiivselt kaasa väga paljudes ettevõtmistes, seetõttu võib kindlalt öelda, et Jäned raamatukogul on täita oluline roll selle kandi inimeste elus.

Raamatukogu nõukogu koosolekuid ei toimunud. Tundub, et seoses haldusreformi ettevalmistamisega ja muude oluliste sündmustega, läks nõukogu liikmetel kogu jõud nendesse tegevustesse. Loomulikult olid meil nõukogu liikmetega erinevad tööalased kohtumised, millede käigus raamatukogu probleeme arutasime, aga eraldi koosolekut me ei pidanud aasta lõpus enam vajalikuks kokku kutsuda.

2.2. Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.15.	Seisuga 31.12.16	Muutus %
Eelarve kokku	241 531,28 €	251 677,40 €	4,20%
Personalikulu	165 352,67 €	174 414,29 €	5,48%
Komplekteerimiskulu	31 511,35 €	31 299,79 €	-0,67%
sh KOV-lt	17 706,35 €	17 314,79 €	-2,21%
sh riigilt	13 805,00 €	13 985,00 €	1,30%
Infotehnoloogiakulu	7 801,18 €	7 295,78 €	-6,48%
* Ürituste/näituste korraldamise kulu	806,62 €	1 630,67 €	102,16%

2.3. Projektid

Projektid, toetused (Kellelt saadud?) Projekti nimi	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Kirjanik Kätlin Vainola kohtumine Lehtse ja Jäned kooli õpilastega. (<i>Eesti Kultuurkapital, Lääne-Virumaa ekspert-grupp</i>)	01.04.– 30.04.2016	200 €	253,28 €
Jäned kandi kirjandushuviliste kohtumine Indrek Harglaga Jäned raamatukogus. (<i>Eesti Kultuurkapital, Lääne-Virumaa ekspert-grupp</i>)	03.10.– 31.10.2016	115 €	146,18 €

Toetusprogrammidel on oluline mõju kohalikule kogukonnale. Läbi toetuste on võimalik külla kutsuda kirjanikke ka väiksematesse paikadesse, tutvustada nende loomingut, ärgitada noori lugema. Ja mine tea, äkki kutsub kohtumine esile nii mõneski lapses soovi tulevikus ka ise midagi kirja panna. Tagasiside kohtumisel käinutelt on olnud positiivne.

2.4. Personali koosseis, juhtimine ja areng

2016. aastal töötas Tapa valla raamatukogudes 11 spetsialisti (raamatukogundusliku haridusega), IT-spetsialist, AIP haldur (infotöötaja) ja 3 töötajat abipersonalina (nendest 1 osalise tööajaga). Jäned ja Saksi raamatukoguhoidjad täidavad lisaks tööväliseid puhastusteenindusalaseid ülesandeid (0,3 ametikohta).

Ülikooliharidusega raamatukogutöötajaid on 8 (nendest raamatukogundusharidusega 4), keskeriharidusega 3 (nendest raamatukogundusharidusega 2), kutsekoolituse on läbinud 6 töötajat.

Jäneda RK töötaja käib vajadusel reedeti tööl Tapa Linnaraamatukogus.

Saksi ja Jäneda raamatukogud on töötaja puhkusel viibimise ajal suletud. Tapa ja Lehtse raamatukogud töötavad suveperioodil / puhkuste ajal (juuni, juuli, august) 5 päeva nädalas (E–R).

Vt 2.1.

Saksi raamatukoguhoidja töötab alates juunist 2016 poole koormusega (otsus tehtud seoses pensioniea saabumisega). Selline osaline lahtioleku aeg on täiesti piisav kohalike elanike vajaduste katmiseks. Pealegi, kui on vaja raamatukogul lahti olla ja tegutseda seoses küla keskuses toimuvate ürituste jm tegevusega, siis siin saab olla alati paindlik ja midagi ei jää toimumata. Vastupidi – ollakse pigem paljude tegevuste eestvedaja.

Maikuus korraldati tööinspeksiooni poolt töökeskkonna sihtkontroll. Meiega jäädki rahule. Sellel aastal teostasime raamatukogu töötajatele ka nägemiskontrolli.

2.4.1. Ülevaade täienduskoolitusest

Koolituse teema	Korraldaja	Osalejate arv
Laps kirjanduses: Kool lastekirjanduses. Lastekirjandus koolis	ELK	1
Lastekirjanduse aastakoosolek	ELK	1
Otsides otseteed lugejani	ELK	1
Õppimisvõimaluste infootsingu toetamine	LVKRRK	2
Soome kirjandus	LVKRRK	1
Arvo Iho. Elu ja looming	LVKRRK	1
Virumaa rahvariided	LVKRRK	2
Eesti, islam ja kultuurierinevused	LVKRRK	2
Tõsimängud ja mängustamine	LVKRRK	2
Õppereis Soome raamatukogudesse	LVKRRK	2
Motiveeritud raamatukoguhoidja kui kogukonna alus	LVKRRK	2
Osalus ja kaasamine mäluasutustes	LVKRRK	1
IKT vahendid ja võimalused	IT Koolitus	4
Näituste koostamine ja korraldamine	ERR Koolituskeskus	1
ERÜ maaraamatukogude sektsiooni teabepäev	ERÜ	1
Infopädevuse alused	Tartu Ülikool	1
Vargamäelased ja nipernaadlased	ERR Koolituskeskus	1
Raamatukogutöö tulemuste hindamine ja statistika	LVKRRK	2
„Tõest ja õigusest“ nii ja naa	LVKRRK	2

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu poolt korraldatud koolitused on erialaselt igati sobilikud ja taskukohased. Ka Rahvusraamatukogu koolitused on väga vajalikud ja erialaselt huvipakkuvad. ELK pakub jälle huvitavaid lastekirjanduse-teemalisi koolitusi.

20.–21. septembril käisid raamatukoguhoidjad Ida- ja Lääne-Virumaalt (Mae ja Ere nende seas) kahepäevasel tutvumisreisil Soome raamatukogudes (Helsingis), mis kujunes väga infohõhkeks. Lähinaabrid on meile alati olnud omamoodi teenäitajateks, seega mõtlemisainet saime küllaga, liiksaks paar nippi ka, mida koheselt rakendada.

Koolitused on hädavajalikud, et avardada silmaringi, end täiendada ja hoida end kursis nii kiiresti muutuva ajaga. Oluline on ka see, et koolitusel käinu jagab hiljem õpitud oma kolleegidega. Enamik jagatud koolituse materjale on võrgukettal kõigile töötajatele ka kättesaadavad.

Traditsiooniks on saanud komplekteerija poolt korraldatud uudiskirjanduse hommikud.

Ka 2016. a toimus raamatukoguprogrammi RIKS õppepäev Põltsamaal. Meie majast astusid ettekannetega üles Mae Mitt ja Vahur Saaremets. Jooksvalt saame arendaja Meelis Lilbokiga programmi teemadel aru pidada, uuendustepanekuid teha Facebookis loodud RIKS-grupis ning loomulikult ka telefoni ja meili teel.

Veel võeti osa erinevatest erialaga seotud teabe- ja koolituspäevadest:

ERÜ aasta- ja kõnekoosolek – 1 töötaja.

Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorum „Kirjandus kultuuride ristteel“ – 2 töötajat.

Tartus algupärase lastekirjanduse päev “Suured ja väikesed lood laste- ja noortekirjanduses: Arhetüüpe otsimas“ – 1 töötaja.

Haapsalu Lasteraamatukogus lasteraamatukoguhoidjate kogemuste koolitus – 2 töötajat.

Rakveres TÖNi teabepäev – 2 töötajat.

Tartu O. Lutsu nim raamatukogu lastetöö kogemuste tuur – 1 töötaja.

XIII üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev Viljandi Linnaraamatukogus. – 2 töötajat.

Infohommik läbi töökeskkonna juhtimise – 1 töötaja.

Tihe koostöö on meil Põltsamaa raamatukoguga (Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu Põltsamaal). Maikuuks käisid sealsest raamatukogust meil stažeerimas kaks töötajat ja peateemaks oli raamatukogude ühendamine. Lisaks meie valla raamatukogudele tutvusime ka Kadrina valla raamatukogude tööga. Iga selline kohtumine on omamoodi koolitus – see on vahetu kogemuste vahetamine, saab uusi ideid või kinnitust seni tehtule. Olid asjalikud erialapäevad.

Väga põnev oli tutvuda Võru Keskraamatukogu tööga, eriti huvitav oli lastetöö osa. Üle pika aja oli võimalus külastada Põlva Keskraamatukogu. Margit Lättemägil oli sealsetele töötajatele lastetöö koolitus. Veel võõrustasid meid sel aastal Haapsalu ja Rapla Keskraamatukogu töötajad. Hea oli uudistada, kuidas läheb sealse kandi raamatukogurahval, mis on mureks ja mis rõõmustab. Iga kogemus kulub igapäevatoos ära.

Vt LISA 1

2.4.2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Vt LISA 2

Ettekannete ja koolitustega esinesid: Margit Lättemägi, Mae Mitt ja Vahur Saaremets, Ave Fohs.

2.4.3. Erialahariduse omandamine

Sellel aastal erialahariduse omandajaid ei olnud.

2.4.4. Töötajate tunnustamine

Lääne-Virumaa aasta raamatukoguhoidja 2016 – Ere Käärmaa.

Lääne-Virumaa aasta raamatukogu 2016 (TÖNi tänuüritus) – Tapa Linnaraamatukogu.

Tapa Vallavalitsuse tänukiri Tapa linnapäevade korraldamisele kaasaaitamise eest – Tapa Linnaraamatukogu.

Tapa Vallavalitsuse tänukiri üleriigilise etluskonkursi „Ellen Niiduga Midrimaal“ eestvedamise, korraldamise ja läbiviimise eest – Margit Lättemägi, Ere Käärmaa, Mae Mitt.

2.5. Raamatukogu haldusjuhtimine. Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht.

Valla kõigi raamatukogude kasutuses kokku on 1 334,7 m² üldpinda, sellest kasulikku pinda 1 280 m².

Pind jaguneb järgmiselt:

	Üldpind (m ²)	Kasulik pind (m ²)	Renoveeritud
TLRK (Kooli 6)	938,8	908,6	1999–2000, 2008 (AIP)
Lehtse RK	200,0	181,0	2007/2016–2017
Jäned RK	95,0	95,0	2011, 2016 (terrass)
Saksi RK	100,9	95,4	2006, 2010
Kokku:	1 334,7	1 280,0	

Pärast Lehtse Keskusehoone valmimist ja erinevate asutuste vahel ruumide jaotuse paika panemist kahjuks väheneb Lehtse raamatukogu kasutuses olevate ruumide arv (pindala). Meie kasutusse jääb kuskil 156 m². Ilmselt tuleb seal tegeleda ka sisustuse uuendamisega.

Tapa linnaraamatukogu kolis praegustesse ruumidesse 2000. aastal.

Täna vajaks meie maja juba tõsist remonti:

1. II korruse põrand, I ja II korruse ja trepikoja seinad vajavad remonti.
2. Uuendada tuleks küttesüsteemi – süsteem on vananenud, ebaökoonome, osad radiaatorid ei tööta. Külmal ajal kasutame lisaks keskküttele veel elektriradiaatoreid.
3. Kaasaegne ja toimiv lahendus tuleks leida ventilatsioonisüsteemile.

Jätkus valgustuse kaasajastamine (päevavalguslampide vahetamine LED-paneelide vastu).

Raamatukoguesise haljasala uuendamine/ümberkujundamine jääb aastasse 2017.

Päevakorral on Jäned raamatukogu näituseala ümberehitamine.

Soovime maja külge paigaldada raamatute tagastuskasti.

2.5.1. Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Tapa linnaraamatukogusse (teenindusosakond ja AIP) on tagatud juurdepääs liikumispuudega inimestele.

2.6. Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.

Internetiühendus on igal pool 20M/10M või parem.

Avalikud WiFi-võrgud on olemas Tapal, Jänedal ja Lehtses ning peagi ka Saksi raamatukogus.

Tapa valla raamatukogude üldine infotehnoloogiline baas on hea, kuid uuendamist vajavad internetipunkti arvutid.

Suuremad ostud 2016:

- 1) 2 tk uued võotkoodilugejad ja tšekiprinterid laenutusletti;
- 2) Microsoft Office 2016 litsentsid – nüüd on kõigil töökohtadel MS Office 2010 või uuem;
- 3) Jäned MFP (värviline A4-printer/-skanner/-koopiamasin);

- 4) 1 uus arvuti + monitor;
- 5) Tapa lasteosakonda uus koopiamasin (värviline A3 printer-skanner-koopiamasin).

Pidevas uuenemises on raamatukogutarkvara [RIKS](#) (Raamatukogude Info- ja Kataloogisüsteem) ning RIKS'il põhinev lugejatele mõeldud elektrooniline kataloog [riksweb](#) (arendaja [Deltmar OÜ](#)). 2016. a lisandus RIKS'i näiteks laenussoovitus lugejale programmi poolt ja võimalus aruandeid avada/salvestada pdf-formaadis ning [riksweb](#)'is saab lisaks olemasolevatele võimalustele nüüd vaadata ka autori ja teaviku statistikat.

3. Kogud (kogude komplekteerimine ja töötlemine)

Kokkuvõte Tapa valla raamatukogude komplekteerimiskuludest.

31. detsembri 2016 seisuga oli Tapa valla raamatukogudes kokku 105 943 teavikut, neist raamatuid 104 911, sellest 91 320 on eesti keeles (87,05%), 12 075 (11,51%) vene keeles ja 1 516 (1,45%) inglise, saksa, soome jt keeltes. Raamatute üldarvust 61,52% moodustab ilu- ja lastekirjandus (64 538 eks).

Raamatukogu kogud täienesid 2 652 (ost) + 267 (annetus) + 1 üleandmine = 2 920 võrra – neist raamatuid 2 910 eksemplari ja auviseid 5 tk.

Tapa valla raamatukogude teeninduspiirkonnas oli 7 799 elanikku (01.12.2015). Võrreldes 2015. aastaga vähenes 2016. a elanike arv 135 võrra. Komplekteerimiskulu kokku 31 300 eurot (Rd + OV, raamatud + perioodika + auvised). Komplekteerimiskulu ühe elaniku kohta oli 4,01 eurot.

Komplekteerimissummas oli:

OV 17 315 eurot,
Riigilt 13 985 eurot.

Riiklik dotatsioon ühe elaniku kohta oli 1,79 eurot.

OV komplekteerimiskulu ühe elaniku kohta oli 2,22 eurot.

Raamatutele kokku kulus 25 836 eurot, sh riigilt saadi 13 519 ja OV'lt 12 317 eurot.

Perioodika tellimiseks kulus 5 348 eurot (sellest 466 dotatsioon ja 4 882 OV).

Ajalehtede juurdetulek 22 nimetust (39 aastakäiku, sh eesti, vene ja soome keeles).

Ajakirjade juurdetulek 78 nimetust (124 aastakäiku, eesti, vene, inglise ja saksa keeles).

Auviseid ostetud 5 eks.

Kokku kustutati kogudest 2 648 eksemplari raamatuid ja 132 aastakäiku perioodikat. Kustutatud teavikutest 515 olid muukeelsed.

3.1. Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Tapa valla rahvaraamatukogudele (Tapa linnaraamatukogu, Jäneda raamatukogu, Lehtse raamatukogu ja Saksi raamatukogu) komplekteerib teavikud Tapa linnaraamatukogu komplekteerija. Raamatukogu kasutab töökindlat ja kasutajasõbralikku raamatukoguprogrammi RIKS. Komplekteeritud teavikute kataloogimine toimub valla keskkogus.

Raamatukogud esitavad oma tellimissoovid. Nende põhjal ja rahaliste vahendite olemasolu korral, koostatakse koondtellimus. Raamatute hindade tõusuga seoses soetame teavikuid väiksemas eksemplaarsuses. **Oleme tagasi andnud ka põhimõttele, et teavik peaks saadaval olema vähemalt peakogus.** Seda, et lugeja ei peaks teaviku järjekorras väga pikalt ootama, me enam tagada ei suuda.

2016. aastal soetasime 529 teavikut sooduskampaaniate käigus. Soodustust saadi aasta peale kokku 5 821 eurot.

Teaviku tegelik keskmine hind on seetõttu arvelevõetud teaviku keskmisest hinnast suurem järgnevalt:

Kogu	LO Tapa	TO Tapa	Jäneda	Lehtse	Saksi
EUR	0,79	1,82	1,97	2,58	4,93

Komplekteeritakse eesti kirjanike teoseid, eesti lastekirjandust, aimekirjandust, ajaviitekirjandust, välisautoritelt ilu- ja lastekirjandust ning aimekirjandust. Komplekteerime ka venekeelset kirjandust, kuna Tapa linnaraamatukogu teenuseid kasutab 300 lugejat, kelle emakeeleks on vene keel.

Saksi raamatukogu teeninduspiirkond kattub Tapa kui tõmbekeskuse piirkonnaga. Asukoht ca 5 km Tapalt, enamik lapsi õpib Tapa Gümnaasiumis. Jäneda ja Lehtse raamatukogude teeninduspiirkonnas asuvad ka lasteaed-põhikoolid, mistõttu on oluline sealsete raamatukogude varustamine ka koolilugemise raamatute ning uuema lastekirjandusega.

Suurimaks partneriks on endiselt Rahva Raamat, kuna teenus on väga kiire ning meeldiv ja kohale toimetamise ajad täpselt määratletud. 2016. aastal hankisime teavikuid veel Eesti Rahva Muuseumi, KE Ajakirjanduse OÜ, Express Post ASi, Kuutõrvaja OÜ, OÜ Lehepunkt, Apollo Holding OÜ, Eesti Lastekirjanduse Keskuse, Ekspress Meedia ASi, AS Postimees Grupi, OÜ Anneli Sootsi koolituse ja ASi Äripäev vahendusel. Venekeelsete teavikute pakkujaid on endiselt kaks: Sinonim OÜ ja Lomelius OÜ.

Rahalisi vahendeid ei piisa endiselt, et mõelda kogude plaanipärase komplekteerimise peale. Seetõttu ostame sageli just siis, kui on allahindlused. Vähendame nimetusi ja eksemplaarsust nii lastekirjandusel (ka koolilugemise raamatutel) kui ka täiskasvanutele mõeldud ilukirjandusel. Kahjuks ei ole ka koolikogudel vahendeid uuema lastekirjanduse ostmiseks. Teatmeteoste ja aimekirjanduse ostud vähenevad. Noote ja plaate ostame harva. Järelkomplekteerimine allahindlusega raamatute hulgast viib alla uue raamatu keskmise statistilise hinna. Jääb mulje, et raha raamatute ostmiseks on piisavalt. Kindla nimetuse soovi korral ei saa allahindlusi ootama jääda, sest siis võib raamatust ilma jäädagi.

Tapa valla raamatukogudes võeti arvele 267 annetatud teavikut, sellest Tapa LRK 181. Enamus annetatud teavikutest on nõukogudeaegne suuretiraaziline raamat. Oleme aastate jooksul annetatud raamatute abil välja vahetanud raamatukogu kasutamiskõlbatuks muutunud teavikud. Arvele võtame piirkonnaga seotud, koolilugemise ja väärtteavikud, mis aastate jooksul on raamatukogust kustutatud.

3.1.1. Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat), 3.1.2. Perioodika komplekteerimine, 3.1.3. Auviste komplekteerimine

	Juurdetulek 2016 (ost + annetu- sed)	Juurdetulek 2015 (ost + annetu- sed)	Juurdetulek 2014 (ost + üleantud peakogust + annetused)	Juurdetulek 2013 (ost + üleantud peakogust + annetused)	Juurdetulek 2012 (ost + üleantud peakogust + annetused)
Jäned	299 (255 + 43)	332 (267 + 65)	417 (245 + 70 + 102)	464 (244 + 22 + 198)	566 (271 + 81 + 214)
Lehtse	285 (257 + 28)	319 (263 + 56)	334 (239 + 30 + 65)	327 (230 + 0 + 97)	334 (265 + 19 + 50)
Saksi	162 (147 + 15)	224 (196 + 28)	210 (154 + 31 + 25)	259 (184 + 0 + 75)	285 (208 + 31 + 46)
Tapa LO	625 (588 + 37)	666 (646 + 20)	581 (546 + 0 + 35)	531 (453 + 0 + 78)	906 (716 + 0 + 190)
Tapa TO	1 549 (1 405 + 144)	1 719 (1 540 + 179)	1 719 (1 488 + 0 + 231)	1 705 (1 417 + 0 + 288)	1 498 (1 351 + 0 + 147)

Tabel. Tapa valla raamatukogude juurdetulek 5 aasta lõikes. Punasega märgitud on eelneva aastaga võrreldes vähenemine.

3.2. Inventuurid, mahakandmised

Valla raamatukogudes kustutati 2 648 teavikut (Lehtse rk 108 eks, Saksi rk 748 eks, Tapa LRK 1 792 eks sh võõrkeeltes 492 eks).

Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

2016. aastal laenutati Tapa Linnaraamatukogus üle 30 korra 78 nimetust raamatuid (2012/84, 2013/82, 2014/94, 2015/66).

Tapa Linnaraamatukogu laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi ek- semplari koh- ta
1-	Rästa, Stig	Minu Kennedy	65	3	21,66
2	Kilumets, Margit	Jaak Joala. Kuulsuse ahelad	65	3	21,66
3	Sander, Mart	Litsid. Naiste sõda 1.	54	2	27
4	Moyes, Jojo	Mina enne sind	50	2	25
5	Nilsson, Ulf	Vanaema raha	50	4	12,5
6	Pets, Helju	Meelespead	49	2	24,5
7	Muuli, Kalle	Vilja teine elu	48	3	16

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eksemplari kohta
8	Kivirähk, Andrus	Oskar ja asjad	48	3	16
9	Lember, Ira	Pärandus	48	2	24
10	Moyes, Jojo	Pärast sind	48	2	24

Tapa valla rahvaraamatukogude laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eksemplari kohta
1	Rästa, Stig	Minu Kennedy	129	6	21,5
2	Kilumets, Margit	Jaak Joala. Kuulsuse ahelad	112	6	18,66
3	Tohvri, Erik	Äri ja armastus	98	5	19,6
4	Sander, Mart	Litsid. Naiste sõda 1.	95	4	23,75
5	Muuli, Kalle	Vilja teine elu	90	6	15
6	Raud, Eno	Kalevipoeg	83	31	2,67
7	Sild, Merle	Karlova pruudid	83	5	16,6
8	Pets, Helju	Meelespead	81	5	16,2
9	Kadastik, Mart	Eluaegne	80	5	16
10	Lember, Ira	Hea kasvatusesega mees	79	5	15,8

10 enim laenutatud autorit Tapa valla rahvaraamatukogudes 2016. a

	Autor	Laenutusi	Eksemplaarsus	Laenutusi eksemplari kohta	Koht ringluse järgi
1	Tohvri, Erik	571	148	3,85	4.
2	Kivirähk, Andrus	523	209	2,5	6.
3	Roberts, Nora	489	218	2,24	7.
4	Pervik, Aino	470	387	1,21	9.
5	Александрова, Наталья	425	32	14,84	1.
6	Tomusk, Ilmar	391	111	3,52	5.
7	Widmark, Martin	377	67	5,62	3.
8	Lember, Ira	360	220	1,63	8.
9	Raud, Eno	314	339	0,92	10.
10	Колычев, Владимир	303	22	13,77	2.

Tapa Linnaraamatukogu (Kooli 6) laenutuste statistika

Ajavahemik: 1.01.2016–31.12.2016

Laenutusi lugejatele: 62 384

Välis-RVL laenutusi:

Sise-RVL laenutusi: 2 175

Laenutuse tüübid	Laenutusi
Raamatukogutöötaja	62192
RIKSWEB pikendus	192

Ühikud	Laenutusi
Ajutine	119
Aastakäik	3
Audiaalteavik	68
E-Luger	2
Muu teavik	9
Number	5775
Raamat + õpik (Raa + Opk)	56 361
Töövihik (Tvk)	4
KombAuvīs	42
Visuaalteavik	1

Raamatud liigiliselt	Laenutusi
0	284
1	2278
2	229
3	2634
5	1129
61	1598
63	484
6,62	277
64-69	838
7	1698
8	42956
9	1956
Sh. ilukirjandus	41950

Raamatud keeleliselt	Laenutusi
eesti	44669
vene	11246
muud	446

Registreeritud lugejad vanuse järgi	Laenutusi
Lapsed	13224
Täiskasvanud	49160

Sugu	Laenutusi
mees	13404
naine	45093
rühmad	3887

Emakeel	Laenutusi
muu	32
eesti	50390
inglise	66

Emakeel	Laenutusi
vene	11896

Lugejarühmad	Laenutusi
1.klass	1228
10.klass	355
11.klass	178
12.klass	570
2.klass	1581
3.klass	1235
4.klass	1257
5.klass	1185
6.klass	701
7.klass	544
8.klass	531
9.klass	474
Asutus	3027
Eelkooliealised	2454
Kodused	6182
Pensionärid	14593
Töötajad	24856
Õpilased	89
Üliõpilased	1342

Lugejad vanuse järgi	Laenutusi
1	15
2	163
3	469
4	416
5	552
6	962
7	1113
8	1969
9	2301
10	1197
11	1196
12	779
13	689
14	495
15	448
16	460
17	340
18	412
19	412
20	217
21	526
22	340
23	248
24	365

Lugejad vanuse järgi	Laenutusi
25	411
26	504
27	446
28	177
29	625
30	333
31	1315
32	317
33	262
34	468
35	241
36	486
37	1187
38	793
39	900
40	515
41	646
42	802
43	845
44	739
45	1038
46	588
47	533
48	816
49	1364
50	847
51	877
52	632
53	1010
54	1275
55	921
56	781
57	1286
58	1000
59	1146
60	1016
61	916
62	1093
63	896
64	615
65	974
66	696
67	1358
68	859
69	632
70	810
71	945
72	774

Lugejad vanuse järgi	Laenutusi
73	800
74	1146
75	960
76	1523
77	703
78	742
79	532
80	276
81	420
82	128
83	417
84	535
85	43
86	182
87	160
88	23

Nädalapäevad	Laenutusi
Esmaspäev	15449
Teisipäev	13460
Kolmapäev	9521
Neljapäev	10067
Reede	8967
Laupäev	4884
Pühapäev	36

Kellaajad	Laenutusi
07:00 -	17
08:00 -	931
09:00 -	1363
10:00 -	4004
11:00 -	13626
12:00 -	10382
13:00 -	8632
14:00 -	7470
15:00 -	5707
16:00 -	5369
17:00 -	4761
18:00 -	64
19:00 -	18
20:00 -	14
21:00 -	22
22:00 -	4

Pikendused	Laenutusi
RIKSWEB	118
RIKS	26048

Raamatukogudevahelised laenutused

Kogude kaupa välja	Laenutusi
Jäned Raamatukogu	705
Lehtse Raamatukogu	861
Saksi Raamatukogu	609
Kokku	2175
Kogude kaupa sisse	Laenutusi
Jäned Raamatukogu	19
Lehtse Raamatukogu	21
Saksi Raamatukogu	9
Kokku	49

RVL laenutused süsteemist välja

Kogude kaupa välja	Laenutusi
Kokku	0

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Meil on nüüd ka AIP-st võimalik raamatuid laenata. Suvekuudel, kui maja on laupäeviti suletud, on see eriti oluline. Internetipunktis on väike valik ka perioodikat. Samuti saab AIP-is raamatuid tagastada.

Swedbank kasutab kord nädalas raamatukogu ruumi klientide nõustamiseks. Meie internetiarvutid on igati sobilikud selle teenuse pakkumiseks.

Oleme valiku kirjandust kokku pakki seadnud inimestele, kes seda on soovinud.

Ka tehnika uuendamine tagab parema teenuse (ostsime peamajja ja Jänedale uue printer-skannerkoopiamasina).

Koduteenindust me otseselt ei paku, kuid vastavalt lugeja (kes ise pole võimeline raamatukogusse tulema) soovile ja huvidele paneme kokku raamatuvaliku, mille avahooldaja kliendini toimetab.

4.1. Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine. AIP-i kasutamine.

Vähendasime AIP-i arvutite arvu 7-lt 4-le, kuna vähenenud on internetipunkti kasutajate arv (2016 / 2 522, 2015 / 3 932). Eks see ole nutiseadmete võidukäigu tõttu nii kujunenud. Ka meie arvutid olid vananenud.

AIP-s pakume lisaks veel printimis- ja skaneerimisteenust, koopiategemise võimalust. Ja loomulikult osutame erinevat arvuti kasutamise abi ja abistame soovijaid e-teenuste kasutamisel (sh individuaalkoolitus).

4.2. Raamatukogu kasutamine ja teenused.**Tapa valla raamatukogud**

Paljuski on muutunud raamatukogu küllastamise põhjused – raamatu laenutamise kõrval muutub üha olulisemaks raamatukogu roll kultuurikeskusena. Seda kinnitavad ka meie arvilised näitajad, mis on kahjuks ka sellel aastal languses. Lisaks vähenes elanike arv vallas 135 inimese võrra. Ka teavikuid sai sellel aastal osta 334 (vallas) võrra vähem kui eelmisel aastal (2016 / 2 910 ja 2015 / 3 244). Sellest tulenevalt on uudiskirjandusel ka päris pikad ootejärjekorrad.

Tabel 5

Raamatukogu	Lugejad 2015	Lugejad 2016	Muutus (+/-)
Tapa LRK (vald)	2 798	2 624	-174

Raamatu- kogu	Külastused 2015	Külastused 2016	Muutus (+/-)	Virtuaalkülast. 2015	Virtuaalkülast. 2016	Muutus (+/-)
Tapa LRK (vald)	45 444	45 821	+377	22 620	37 765	+15 145

Raamatu- kogu	Laenut- d 2015	Laenut- d 2016	Muutus (+/-)	Päringud 2015	Päringud 2016	Muutus (+/-)
Tapa LRK (vald)	86 219	84 944	-1 275	613	483	-130

Tapa valla raamatukogude kasutamine arvudes (2016/2015/2014/2013):

raamatukogu teenuseid kasutab **33,65%** / 35,3% / 34,1% / 35,6% elanikest

külastusi elaniku kohta **5,9** / 5,7 / 5,7 / 5,8

laenutusi elaniku kohta **10,89** / 10,86 / 11,27 / 11,77

ilu- ja lastekirjanduse laenutuste osakaal üldlaenutustest **62,58%** / 61% / 61,1% / 64,5%

erialakirjandus **24,8%** / 26,3% / 27% / 35,5%

Tapa Linnaraamatukogu arvulised näitajad:

Raamatukogu	Lugejad 2015	Lugejad 2016	Muutus (+/-)
Tapa LRK (Kooli 6, Tapa)	2 198	2 077	-121

Raamatukogu	Külastused 2015	Külastused 2016	Muutus (+/-)	Virtuaalkülast. 2015	Virtuaal- külast. 2016	Muutus (+/-)
Tapa LRK (Kooli 6, Tapa)	33 658	33 230	-428	22 583	37 028	+14 445

Raamatukogu	Laenut-d 2015	Laenut-d 2016	Muutus (+/-)	Päringud 2015	Päringud 2016	Muutus (+/-)
Tapa LRK (Kooli 6, Tapa)	65 962	64 242	-1 720	330	157	-173

TLRK/2016 – kasutajad **2 077**, sh lapsed 685

TLRK/2015 – kasutajad **2 198**, sh lapsed 726

Raamatukogu kasutajate arv vähenes 2016. a võrreldes 2015. a 121 inimese võrra (sh lapsed -41).

Suuremad lugejagrupid:

Töötajad – 618

Lapsed – 685

Pensionärid – 211

Kodused – 179

Enim laenutati ilukirjandust (41 950 korral),

liik 3 (2 634 korral),

liik 9 (1 956 korral),

liik 7 (1 698 korral),

liik 1 (2 278 korral).

SSL Tapa LRK-st välja 2 175 raamatut. SSL Tapa LRK-sse sisse 52 raamatut.

Virtuaalkülastuste arvu kasvu on tinginud järgmised tegurid:

- RIKSWEBi ja m-RIKS-i kasutamine;
- raamatukogu Facebooki lehel ürituste, näituste tutvustamine;
- raamatukogu üritused leiavad kajastamist raamatukogu galeriis;
- raamatukogu kodulehelt pikendamise võimalus;
- atraktiivsed näitused.

Laenutustegevuse statistiliste näitajatele avaldavad mõju järgmised tegurid:

- elanike arvu vähenemine;
- paljud töötavad väljaspool valda, pole võimalust raamatukogu külastada;
- teavikutele mõeldud summa pole piisav – uute raamatute ostmise võimalus on alla nõudlustaseme;
- nõutud raamatutel pikk järjekord, üks laenutuste vähenemise põhjus (suurim reserveeringute arv aasta jooksul kokku ühele raamatu nimetusele oli 129);
- uute meediumite kasv ja nendega seotud võimaluste kiire kasv annab võimaluse põgeneda reaalsest elust virtuaalmaailma;
- lugejate leige huvi elitaarse kultuuriperioodika ja nn kohustusliku kirjanduse vastu;
- laste arv koolides väheneb;
- laste suur hõivatus – õppimine, huviringid, hobid, erinevad võistlused/konkursid/olümpiaadid;
- üha rohkem neelavad noorte tähelepanu uued rakendused (Facebook, Instagram jt);
- inimeste suurenenud võimalus raamatukokku tulemata internetist jm infot saada;
- e-kataloogist näeb raamatu olemasolu ja kohalolu;
- tihe konkurents inimese vabale ajale.

Aruandeaasta laenutuste TIPP – vt p 3.

E-raamatute omamis- ja laenutusprotsess on nõrgalt reguleeritud/korrastatud, seetõttu pole me ka sellel aastal e-raamatute ostmise/laenutamise tegelenud. Ka lugejate huvi on leige. Kui raha jätkub vaevalt paberteavikutele, siis pole mõistlik sellest napist rahast veel e-raamatuid osta. Küll aga seame endale eesmärgiks tutvustada lugejatele e-lugemise kasutamise võimalusi.

Infopäringud

2016/157 ja 2015/330.

Aasta jooksul jagus tegemisi kuhjaga. Küllap jäi osa päringuid registreerimata. Eks oluline ole ikka see, et inimene oma küsimisele vastuse saab.

4.3. RVL teenindus

Raamatukogu laenutas välja 2 175 eksemplari ning tellis teistelt 52 eksemplari.

Raamatukogudevaheline laenutamine toimub põhiliselt valla raamatukogude vahel. Kolmel korral tegime tellimuse Lääne-Virumaa Keskraamatukogule (tellimus täideti).

Meie laenutusnumber on suur, kuna jagame oma raamatuvarasid valla väiksemate raamatukogudega. Seeläbi saavad ka kaugema nurga inimesed suurema raamatuvaliku. Loomulikult küsitakse ka

kindlaid raamatuid, kuid tihti tahetakse lugemist mingil teemal, olgu siis lemmikloomad, käsitöö või hoopiski krimikirjandus.

4.4. Laste- ja noorteteenindus

4.4.1. Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastekogus ei ole iialgi raamatuid liiga palju. Esimese klassi lugeja, kes raamatukogu külastab, soovib ilmtingimata laenutada sõbraga sama raamatut. Kahjuks ei ole seda alati anda.

Lasteaias ja koolis satuvad sageli teemanädalad ja tähtpäevade ettevalmistamised ühele ajale. Kindlasti oleks rohkem laenutusi kui oleks ainult uuemat kirjandust suuremas valikus pakkuda ... Teavikute raha saab otsa enne kui saabub sama aasta jõuluraamatute hooaeg – jälle kaotame laenutusi. Sooduskampaaniate käigus soetatud raamatud tõstavad näiliselt eksemplaarsust. Aga uudsuse võlu on neis kadunud.

Tapa Linnaraamatukogu lasteosakonna laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eksemplari kohta
1	Nilsson, Ulf	Vanaema raha	50	4	12,5
2	Kivirähk, Andrus	Oskar ja asjad	48	3	16
3	Kivirähk, Andrus	Konna musi	42	5	8,4
4	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad	41	5	8,2
5	Tomusk, Ilmar	Digipöörane kool	41	3	13,66
6	Kivirähk, Andrus	Karneval ja kartulisalat	39	3	13
7	Hinrikus, Kadri	Konnade mäss	37	4	9,25
8	Raud, Piret	Tobias ja teine B	36	7	5,14
9	Parijõgi, Jüri	Jutte. Jaksuküla poised...	34	8	4,25
10	Sillaste, Kertu	Ei ole nii!	34	4	8,5

Tapa valla rahvaraamatukogudesse osteti 565 nimetust laste- ja noortekirjandust.

Kokku 825 eksemplari – 6 921,22 eurot. Sealhulgas on sooduskampaaniate käigus ostetud 150 eksemplari ja soodustust saadud 1 148,86 eurot.

Ostetud kõigile kogudele lisaks ja väljavahetamiseks Astrid Lindgreni raamatuid. Lastekogus lagunenud Harry Potteri raamatute asenduseks uued, lisaks kultuurkapitali nominatsiooniga lasteraamatuid, koolikohustusliku kirjanduse uustrukkide soetamine. Kätlin Vainolaga kohtumise puhul ostetud harukogudele juurde tema raamatuid.

Prognosis 2017

Jänedal jätkub koostöö kooliga.

Lehtse kool-lasteaed kolib raamatukoguga ühte kompleksi. Kogu saab endale juurde kooli ilukirjandusega varustamise.

Saksi laste arv kahaneb. Paljud kasutavad Tapa gümnaasiumi ja Tapa lastekogu teenuseid.

Tapa lastekogu koostöö koolide ja lasteaedadega jätkub.

4.4.2. Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2015	Lug-d 2016	(+/-)	Külast-d 2015	Külast-d 2016	(+/-)	Laenut 2015	Laenut 2016	(+/-)
Tapa LRK (Kooli 6)	726	685	-41	12 148	12 164	+16	13 526	13 224	-302

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine, 4.4.4 Laste- ja noorte üritused: ülevaade, millised olid põhiteemad ja millised suuremad üritused. Vt ka LISA 4

2017. aasta oli merekultuuriaasta, Nukitsa konkursi ja Tapa Linnaraamatukogu 95. sünnipäeva-aasta. Meil käisid külas Eesti Kultuurkapitali 2015. aasta lastekirjanduse aastaauhinna nominendid. Need sündmused andsid aasta tegemistele ja lastesündmustele näo ja värvi.

Merekultuuriaasta oli teema-aastana väga tänuväärne, andis teemasid ja ideid näitusteks ning erinevaid lähenemisnurki raamatutundideks. Merest nii ja naa on kirjutatud väga paljudes lasteraamatutes.

Panime välja mereteemalisi näitused: Kui lumeveed end mereks kujutavad, Kilukarbivaade, Mere-toodud asjad, Haugi mälu(mäng), Kuldkala, Konna või krooli?, Kaheksa lugu kaheksajala kohta, Töö merepõhjas, Kalad kalal, Kuidas hunt ja teised talvel kala püüavad.

Viisime läbi mitmeid mereteemalisi tunde: Püüame raamatukalu, Meri kuues heas lasteraamatus, Veel veel veel, Veel mereveel, Meretoodud asjade tund, Pudelopostitud, Raamat kui päästerõngas, Meri raamatulugudes, Kotermanni kunstitund.

Mereteemalisi tegevusi jätkus ka nukitsatundidesse.

Lisaks meie raamatukogus toimunud tundidele käisime ka Valgejõe ääres merd tervitamas. Püstitasime küsimuse, kas kõik jõed voolavad merre ja saime vastuse, et Valgejõgi vähemalt. Folklooriringi lapsed lugesid Valgejõe ääres mereluulet. Nii saatsime koos jõevoolu ja tuulega merele tervitusi.

Olime osalised ka kahes lõimumisprojekti. Tapa Vene Põhikooli ja Lehtse Kooli 4.–6. klasside lapsed käisid meie raamatukogus projekti „Lugeda on tore“ raames. Tund kandis nime „Mere tuhat nägu“. Kunda Ühisgümnaasiumi õpilased osalesid meie gümnaasiumi õpilastega koos projektis „Tour de Art“ ja ööprogrammi ühe tunni veetsid nad meie raamatukogus, kus viisime läbi tunni „Kotermanni jälgedes“.

Meie tegemistele lisas pidulikkust raamatukogu juubel (Sünnipäevatunnid, sünnipäevasekelduste tsehh, kohtumine Kätlin Kaldmaaga, lahtiste uste päev).

Kõik Tapa Gümnaasiumi 1.–4. klassid külastasid traditsiooniliselt jõuluhommikuid.

Kirjanikega kohtumine tekitas ja suurendas lugemishuvi. Meil oli suur rõõm ja au kohtuda 2015. aasta Kultuurkapitali lastekirjanduse preemia nominentide Kertu Sillaste, Aino Perviku ja Juhani Püttsepaga. Õpetajad kohtusid kirjanik Kätlin Kaldmaaga.

Nukitsa konkursi aasta andis taas hea võimaluse uuema kirjandusega tutvuda (Nukitsatunnid, videolood konkursiks).

Sel aastal võtsime mitmed ettevõtmised ka videosse (Nukitsa konkursi uudislööd, Valgejõe ääres, Raamatute salaelu).

Lastega töötasid meil Ave Fohs, Elly Born ja Margit Lättemägi, kes igapäevaselt laenutuses, raamatunäitusi tehes või raamatutundides lastes lugemishuvi tekitasid ja süvendasid. Lastes lugemisharjumuste tekitamine on järjest keerulisem ning nõuab palju pühendumist, oskusi ja aega.

Lapsed tulid raamatukokku sageli oma aega veetma, õppima või mängima ja seetõttu oli lastetöötajatel terve päev tegemist, isegi kui laenutusenumbreid ette näidata pole.

Aastast aastasse huvitavad lapsed rohkem nende telefonid ja telefonimängud. Telefonist ja arvutist saab infot või põnevat tegevust lihtsama vaevaga, mis on ju infotehnoloogia seisukohast hea. Lugemisoskuseks, loetust arusaamiseks, elamuse tekkimiseks, sõnavara laiendamiseks, empaatiavõime suurendamiseks, fantaasia arendamiseks vajavad lapsed rohkem lugemist. Lugemine aga nõuab aega, keskendumist ja süvenemist. Muidugi on lapsi, kes endiselt ka lugeda armastavad ja rõõmustame jätkuvalt nende üle.

Lugemise ja raamatute juurde aitasid lapsed endiselt tuua lasteaiarühma või klassi külastused. Kui lastele eraldada aeg raamatutega tegelemiseks või nende lugemiseks, siis nad suuremalt jaolt lugesid ju huviga. Kui nad mõne raamatu ka tunni lõpus koju laenasid, on eriti tore.

Laste puhul tulevad mängu mitmed tegurid, miks raamatutunnis laenamiseni ei jõuta: Tegusate ja huviliste laste piiratud aeg, erinevad huviringid ja rohked vaba aja veetmise võimalused, parasjagu poololev koolilugemise raamat, vanemate luba raamatute laenamiseks, vanemate keeld viiviste korral, osade laste huvi puudus. Lugemiskusega laps väldib raamatuid, ehkki vajaks neid lugemiskuse lihvimiseks.

Seega raamatutundide vajalikkus muutub iga aastaga olulisemaks. Pakkusime siis oma raamatutundides lugemisminuteid, sõna ilu ja jõudu, raamatuga olemise hetki ja elamust. Rõõmu tegi raamatute koju laenamine. Suur aitäh õpetajatele, kes leidsid selle aja, võimaluse ja soovi oma õpilasi raamatukogusse ja raamatute juurde tuua.

Nendel lastega kokkusaamistel segasime raamatud, kunsti- ja raamatunäitused ja isetegemise üheks raamatutunniks kokku. Lapsed külastasid küll kindlat teematundi, aga neil oli võimalus ka muid raamatuid uurida ja koju laenata.

Lasteaiarühmade külaskäigud valmistasid rõõmu, sest selles vanuses on neid kõige parem lugemispisikuga nakatada. Päris pisikesed said oma beebiraamatu meie linnas kätte raamatukogust. Loode-tavasti aitab see väikelaste vanematel leida lapsega koos tee raamatukogusse.

Kooli kõige noorematega mängisime raamatukogumängu.

Kõige enam külastasid meid 1. kooliastme lapsed, püüdsime haarata ka 2. kooliastet oma võimaluste ja oskuste piires.

Viisime läbi Kotermanni kunstitunnid, kus omalt poolt pakkusime teema, tutvustasime raamatuid ja lahendasime mõne ülesande. Kunstiõpetaja näpunäidete põhjal valmisid lastel kunstitööd.

Gümnaasiumiõpilased said meie majas külastada kunstinäitusi ja nende põhjal teha kokkuvõtte või vastata küsimustele. Näituste külastamine oli osa kooli kunstitundide plaanist.

Lasteosakonnas olid väljas suuremad kunstinäitused: Tapa Muusika- ja Kunstikooli kunstiosakonna õpilastööd, Tallinna legendid (Sally Studio näitus), Teineteisel külas (Soome linnade Akaa ja

Forssa lapitöömeistrite tööd), Keskaeg (Põltsamaa Kunstikooli taiesed), Sajand (Anne Linnamägi ja Catherine Zaripi raamatuillustratsioonid).

Väga tegi rõõmu, et Ave pani raamatukogus käima kirjandusringi 5.–6. klassile. Kokkusaamised olid väga põhjalikult ette valmistatud ja sisukad.

Margit jätkas koostööd Tapa Gümnaasiumi folklooriringi lastega, kellega koos tegime raamatutega seonduvaid tegevusi. Ringi juhendaja on õpetaja Elle Kivisoo, kes alati meeeldi meie välja pakutud ideede ja mõtetega haakub.

Õpetajatele pakkusime sel aastal võimaluse kohtuda Kätlin Kaldmaaga. Lisaks sellele, et õpetajad on väga olulised raamatusoovitajad lastele, andsime me lastele võimaluse ka õpetajatele raamatuid soovitada ja tutvustada. Nimelt said lapsed suveks soovitusel lugeda Kätlin Kaldmaa raamatuid ja neid siis õpetajale jutustada.

Andsime alati oma kolleegidele edasi koolitustel saadud materjali. Käisime ka ise majast väljas oma kogemusi jagamas. Ave käis lasteaias Pisipõnn tutvustamas uuemat lastekirjandust. Margit viis Põlva Keskraamatukogu läbi koolituse lastetöölalasel teabepäeval.

Lastel aitasid valikuid teha meie oma koostatud soovitusnimestikud „Loe oma rõõmuks!“, mille järgi lapsed käisid suvel raamatuid otsimas.

Meie toredad koostööpartnerid olid lasteaed Pisipõnn, Tapa Gümnaasium, Tapa Gümnaasiumi folklooriring õpetaja Elle Kivisoo juhendamisel, Tapa Gümnaasiumi kunstiring õpetaja Eve Allsoo juhendamisel, Tapa Gümnaasiumi meediaring õpetaja Madis Kivisilla juhendamisel, Tapa Kunstikool ja õpetaja Liina Kald, Tapa Vene Põhikool, Lehtse Kool; Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti Kirjanike Liidu projektijuht Veronika Kivisilla, Sally Studio, Põltsamaa Kunstikool; Soome Akaa ja Forssa lapitöömeistrid.

Nüüd pikemalt meie raamatukogu näitustest, sündmustest ja sellest, mida me lastega koos raamatutundides tegime.

Jaauuar

Aasta esimese raamatunäituse „Siis kui jalgrattad talveund magavad“ pühendasime Jaan Kaplinski 70. sünnipäevale. Tema tuntud luulekogu kannabki pealkirja „Jalgratate talveuni“. Näitusel oli väljas kirjaniku lastelooming ja tema jalgrattamõtted. Jaan Kaplinski leiab, et jalgratas, tema on hea asi ning teeb ise ka meelsasti oma käigud just selle sõiduvahendiga.

Oli taas Nukitsa konkursi aasta. Eesti Lastekirjanduse Keskus kutsus kõiki lapsi valima oma lemmikirjanikku ja -kunstnikku 13. korda. Sel puhul viisime läbi nukitsatunnid 1.–5. klassidele, kus lastel oli võimalus oma hääl anda ja uuemate raamatutega tutvuda. Nukitsatundides andsime võimaluse hääletada tunni alguses, et mitte mõjutada laste otsust hiljem tutvustatavate raamatutega. Selgitasime välja ka iga klassi kõige usinama eesti uuema lastekirjanduse lugeja.

Erinevate klasside nukitsatundides käsitlesime eakohaseid raamatuid ja pöörasime tähelepanu erinevatele raamatutele ning viisime läbi mitmeid raamatutega seonduvaid tegevusi.

Mereaasta alguse puhul rääkisime jaanuarikuu kalast – lutsust. Kõnelesime sama perekonnanimega kirjanikust ja tema tuntud raamatutest, „Nukitsamehest“ ja Nukitsa konkursist. Vaatasime eelmise

konkursi võiduraamatuid. Lapsed valisid tunni alguses oma lemmikud, millele hääli anda. Hiljem oli võimalus seda raamatut tutvustada ja soovitada klassile või sõbrale. Otsisime raamatutest ja lugesime merega seotud luuletusi, jutte, katkendeid ja vaatasime illustratsioone merest. Sõnamerest leidsime pealkirju. Püüdsime raamatumerest kalavõrguga pealkirju, leidsime need raamatud, „maitse-sime“ ja hindasime, kas oli hea kala ehk siis raamat. Mängisime pealkirjade „ja“- mängu. Kirjanike karussellil panime kokku kirjanike pildid ja nimed ning otsisime juurde nende uuemad raamatud. Kõnelesime Piret Rauast, kes on nii kirjanik kui ka kunstnik. Arutlesime, miks kala Emili oli ennast asjade maailmas ära kaotanud. Ajakirja Hea Laps raamatututvustused aitasid raamatutega paremini tuttavaks saada. Sirvisime Eet Tuule loodusraamatuid. Lugesime õuduslugu, mida saab laagris rääkida. Vaatasime erinevate paikkondadega seotud raamatuid. Uudistasime Ilmar Tomuski uute raamatute riiulit. Lustisime Contra luuletustega ja kordasime luuleridu kiires tempos. Mängisime vihjemängu põhikooli seiklusraamatute kohta. Saime rohkem tuttavaks Kadri Hinrikuse mitmekülgse tegevusega televisioonis ja kirjanikuna. Edastasime klassidele kutse osaleda meie maakonna uudisklippide konkursil. Tutvustasime uudisloo ülesehitust Kristiina Kassi raamatu „Sandri mikroskoop“ põhjal. Suuremate õpilastega rääkisime pikemalt teleuudisest.

Lisaks Tapa Gümnaasiumi 1.–5. klassi õpilastele külastas meie nukitsatundi ka naabermaakonna Aravete kooli 1. klass.

Mereaasta puhul palusime folklooriringi lastel teostada meie mereaasta kingituste idee. Nimelt meisterdasid nad õpetaja Elle Kivisoo juhendamisel pabermassist päästerõngad, mille külge oli tore väiksemaid kingitusi, maiustusi või soove siduda. Veel meisterdasid lapsed samas tehnikas kalu. Kaladele kuldse paberiga kommi külge sidumisel tekkis kuldkala, mis saajal aitas hoobilt kolm soovida täita, ülejäänud eest tuli endal vastutada. Kalale rosinaid või jõhvikaid külge sidudes saime aga midagi erilist – kalamarja, mida oma headele sõpradele lahkesti kinkida.

Veebruar

Heljo Männi raamatunäitusel „Kui lumeveed end mereks kujutavad“ vaatasime mere taha, nii nagu mereaastale kohane. Kirjanik ise elab küll Nõmme mändide all, aga tema raamatutes on ikka ka merest kõneldud. Ole vanaema raamatust „Tuulehunn“ arvas, et on elus kõik imestamised ära imestanud. Ometi leidis Ole midagi veel, ta tõi mere äärest kaasa merekohinat. On ju lugemist ja imestamist väärt!

Tutvustasime kirjanikega kohtumise eel 2015. aasta Kultuurkapitali lastekirjanduse aastapremia nominentide raamatutega. Kõnelesime 4. klasside õpilastega Piret Raua, Aino Perviku, Kairi Looki, Juhani Püttsepa ja Andrus Kivirähki raamatutest. Uurisime lähemalt Juhani Püttsepa raamatu „Gibraltari laevakoerte ühing“ värvikat majaelanike seltskonda ja paigutasime naabrid õigetesse korteritesse elama. Võrdlesime selle raamatu maja Piia Prääniku uue koduga Kairi Looki raamatust „Piia Präänik kolib sisse“. Võrdlesime Andrus Kivirähki raamatu „Oskar ja asjad“ peategelase mõtteid ja tundeid suve alguses vanaema juurde saabudes ning sealt hiljem lahkudes. Rääkisime tõsistel teemadel Piret Raua raamatu „Lugu Sandrist, Murist, tillukesest emmest ja nähtamatust Aklist“ põhjal. Laste Arvamuse Žürii andis raamatutele täpsema hinnangu, kui head need laste meelest on.

Märts

Märtsis sai meie majas vaadata Tapa Muusika- ja Kunstikooli kunstiosakonna õpilaste sügis-talvisel perioodil valminud tööde näitust. Õpilaste töödes oli fantaasiat ja rõõmsaid värvilahendusi. Lastele oli erinevaid huvitavaid tehnikaid õpetanud kunstiõpetaja Liina Kald.

Osalesime Tapa Gümnaasiumi folklooriringiga uudisklippide võistlusel Nukitsa konkursi raamatute tutvustamiseks. Lapsed tegid Merevisiooni uudislood Kadri Hinrikuse raamatule "Konnade mäss", Markus Saksatamme "Kus on tuukri koduke?" ning Piret Raua raamatule "Emili ja oi kui palju asju". Tutvusime Kadri Hinrikuse lasteraamatutega. Meie kokkusaamist „Nukitseme uudisloo videot“ filmis raamatukogu IT-spetsialist Vahur. Valminud videod saatsime Rakveresse Lääne-Virumaa Keskraamatukogusse.

Tutvusime kirjanikega kohtumise eel 2015. aasta Kultuurkapitali lastekirjanduse aastapreemia nominentide raamatutega veel mitmel korral. Kõnelesime 1. klassi lastega Aino Perviku, Kertu Sillaste ja Juhani Püttsepa raamatutest. Saime tuttavaks Kertu Sillaste raamatu „Ei ole nii!“ jänese-ga. Joonistasime Ei-ole-nii jäneseid, roosasid kive Aino Perviku raamatust „Jääpurikas, murelik piim ja teised tüübid“ ja Juhani Püttsepa raamatu Gibraltari laevakoeri. Nendest panime kokku kin-gituse kohtumise tarvis.

Raamatutunnis „Meri kuues heas lasteraamatus“ otsisime 2015. aasta Kultuurkapitali lastekirjandu-se aastapreemia nominentide raamatutest mereteemalisi lõike, panime kokku kava kirjanikele esi-tamiseks ja lugesime neid katkendeid üksteisele ette.

Raamatutunnis „Püüame raamatukalu“ käisid külas Lehtse kooli 4. ja 5. klass. Püüdsime kalavõr-guga mereteemalisi raamatuid. Ka Lehtse lapsed tutvusid Kultuurkapitali lastekirjanduse aasta-preemia nominentide raamatutega. Kõnelesime Piret Raua, Aino Perviku, Kairi Looki, Juhani Pütt-sepa, Andrus Kivirähki raamatutest ja otsisime sealt mereteemalisi lõike. Lahendasime uuemate raamatute kohta ülesandeid. Lapsed valisid meelepärast lugemist edaspidiseks.

Lõpuks jõudis kätte see tore päev, mil 2015. aasta Kultuurkapitali lastekirjanduse aastapreemia nominendid Kertu Sillaste, Aino Pervik ja Juhani Püttsepp kohtusid Tapa Gümnaasiumi 1.a, 4.a ja 4.b klasside õpilastega. Juttu oli nii auhinnale kandideerivatest kui ka kirjanike teistest lasteraama-tutest. Lapsed esitasid väikese mereteemalise kava kirjanike raamatutest. Andsime üle kiidukirjad Laste Arvamuse Žürii otsustega, kuldkalad ja päästerõngad. Meie kaheksajalg Paul ennustas võit-jaks küll Kairi Looki raamatu "Piia Präänik kolib sisse", kuid auhinna sai siiski Piret Raud oma raamatu "Lugu Sandrist, Murist, tillukesest emmest ja nähtamatust Akslit" eest. Ka päris kaheksa-jalg Paul eksis ju vahel, kui jalgpallimängude tulemusi ennustas.

Märtsikuus võis iga päevaga üha enam kuulda linnulaulu, mida rahvakeeli ka sitsikleidilauluks pee-takse. Sitsikleidiaeg oli küll veel kaugel, aga kevadet kuulutas rasvatihane küll juba hoolega. Oli aeg rasvatihase toitmise lõpetada, sest lind sai juba ise oma nälja kustutamiseks hakkama. Selle aja saigi meie raamatunäituse uudistamisele kulutada ning rasvalinnu kohta rohkem teada saada. Oli ju rasvatihane aasta 2016 lind.

Sitsikleiditunnis kõnelesime aasta linnust rasvatihasest ja kuulasime tema kuulsat sit-si-kleidi laulu. Lugesime luuletusi, mängisime läbi Henno Käo loo "Inimese pesa". Otsisime linnu rahvapäraseid nimetusi ja võrdlesime rasvatihase pereliikmete välimust. Meisterdasime paberist suure sitsikleidi, millele kinnitasime kleidimustriks rasvatihased.

Margit esines Põlva Keskraamatukogus toimunud raamatukoguhoidjate teabepäeval ja viis läbi koo-lituse lasteürituste korraldamisest raamatukogus. Teemadeks olid: Kirju-Mirju (sissejuhatuseks meie tööst üldiselt ja mõned tundide näited), Lindudega sõbraks, Hapud viinamarjad, Merel on sada südant ja tuhat nägu, Pirruse kunstiga Grimmideni, Puu on raamatu sugulane, Meie oma Muumimaa.

Margit tegi kolleegidele kokkuvõtte Lastekirjanduse Keskuses toimunud aastakoosolekust. Ettekan-
deid tegid Tallinnas Jaanika Palm "Mulluse lastekirjandusaasta Oskarid", Krista Kumberg "Piltide
pealetung ja palju põnevad", Viive Noor "Terad ja söklad".

Aprill

Käisime rahvusvahelisel lasteraamatupäeval Nukitsa konkursi lõpetamisel Rakveres Lääne-
Virumaa Keskraamatukogus. Lapsed said kingikotid uudisklippide valmistamise eest ning külas
olid lastekirjanik ja telediktor Kadri Hinrikus ning telemees Tiit Kimmel.

Valmistusime 5. klasside õpilastega emakeeleolümpiaadiks. Tutvusime mängulises vormis selle
aasta juubilaridest kirjanike ja kunstnike elulugude ja raamatutega. Teisel kohtumisel võtsime luubi
alla Heljo Männi, Jaan Rannapi, Ira Lemberi ja Olivia Saare elulood ja lasteloomingu.

Raamatunäitusele „Valgete õite õõtsuv meri“ noppisime natuke ülasetarkust ning mõned ülasejutud
ja -luuletused. Kõlab ju selle metsalille teaduslik nimetus *Anemone nemorosa* väga luuleliselt.

Sellelt raamatunäituselt oli teemakohane edasi liikuda raamatupiltide näitusele. Meil olid väljas
kunstnik Viive Noore illustratsioonid Tiia Toometi raamatule „Mailill ja Ülane“.

Aprillis käisime raamatukogust väljas oma koostööpartnerite juures neid väikese mereteemalise
tervituskavaga tänamas Tapa Linnaraamatukogu 95. sünnipäeva puhul. Naljakuule kohaselt oli meie
soe tervitus kerges huumorikastmes. Teiste hulgas käisime ka Tapa Gümnaasiumis, Tapa Muusika-
ja Kunstikoolis ja lasteaias Pispõnn, et tänada meie häid sõpru, kes sageli leiavad tee raamatukok-
ku. Kinkisime neile kuldkalad, mis hõlbustasid soovide täitumist.

Tartus toimunud algupärase lastekirjanduse päevast tegi kokkuvõtte Margit. Esinejad kõnelesid
Tartus teemal "Suured ja väikesed lood laste- ja noortekirjanduses: Arhetüüpe otsimas".

Mai

Maikuus tõi meile oma kunstinäituse Sally Studio Tallinnast. Juhendaja õpetaja Anniki Kari oli
lugenud lastele legende erinevatest paikadest ja inimestest. Lapsed otsisid vanalinnas neid legendide
objekte ning tegid siis must-valgeid markeripilte. Kuna osa asju jäi legendides natuke salapäraseks
ja ebaselgeks, sai iga noor autor oma fantaasial lennata lasta tegelaskujude ja keskkonna loomisel.
Et näitust oleks veelgi huvitavam vaadata, kirjutasid õpilased piltide juurde vihjeid legendidest.

Toimus ka näituse „Tallinna legendid“ avamine, kus osalesid piltide autorid, Tapa Kunstikooli õpi-
lased ja folklooriringi õpilased. Õpetaja Anniki Kari tutvustas Sally Studio tegemisi. Sally Studio
soov on, et noortel oleks võimalus end avastada ja kasvada turvalises, inspireerivas keskkonnas
õnnelikeks, aktiivseteks ning empaatilisteks isiksusteks.

Tutvustasime külalistele oma linna samas võtmes ehk siis muistendite keeles. Lapsed joonistasid
pisikesele kummitusele näo ja vaatasid näitusepilte oma kummitusega ning sättisid teda erinevate
piltide peale. Kunstitöödele lisaks olid väljas Tallinna legendidest raamatud. Näituse avamiselt
mindi üheskoos Tapa Kunstikooli ruumide ja kunstitöödega tutvust tegema.

Selle näituse juurde oli sobilik juurde panna raamatunäitus „Kilukarbivaade“. Lähenesime raamatu-
piltide abil Tallinnale lahe poolt ja imetlesime meie pealinna siluetti, mis on kilukarbi pealt tuttav
paljudele. Tutvustasime kilu ning luuletusi-jutte sellest kalast. Piilusime raamatutesse ja konservi-
karpi, et kilust rohkem teada saada.

Viisime läbi parasjagu soolased ja vürtsikad mereteemalised tunnid 1.–5. klasside õpilastele. Kõiki kokkusaamisi alustasime Nukitsa konkursi võiduraamatute tutvustamisega ja lõpetasime suvelugemise nimekirjaga. Iga laps sai kaasa soovitusnimekirja „Loen oma rõõmuks!“. Esmakordselt said selle ka 6. klassi minejad.

Raamatutundides „Veel mereveel“ 1. klassile tegime tutvust klaaskapi näitusega „Valgete õite õitsev meri“ ja sealt oli hea minna vaatama Viive Noore raamatuillustratsioonide näitust „Mailill ja Ülane“. Lugesime Tiia Toometi samanimelisest raamatust läbi konnaloos ja leidsime konnakontserdi saatel vastava näituse pildi. Tutvusime konnaraamatutega. Lugesime Kadri Hinrikuse raamatut „Konnade mäss“ ja saime tuttavaks tema lasteloominguga.

Sipsiku merereis viis meid kalavõrgus mereraamatute juurde. Lugesime meeleolukat mereluulet. Meisterdasime paberrullidest „mere“, millele kleepisime kalade pilte, et neid paremini tundma õppida.

Raamatutundides „Veel mereveel“ 2.–3. klassile püüdsime kalavõrguga erinevates tundides erinevaid raamatuid. Raamatutest lähtuvalt tutvusime erinevate kirjanikega. Saime tuttavaks Markus Saksatamme laevapoiste seltskonnaga ja lugesime pudelposti lugu. Käisime koos Aino Perviku raamatutegelase Jüriga mere ääres piknikul ja kõnelesime majakatest. Imetlesime raamatupiltidel Tallinna kilukarbivaadet. Lugesime sinna juurde kilujutte ja -luuletusi. Kõnelesime Tallinnast kui kilulinnast. Lapsed otsisid Sally Studio kunstinäitusest Tallina vanalinna objekte.

Püüdsime merest Eno Raua luuleraamatuid ja otsisime nendest mereluuletusi. Koostasime leitud kalaluuletustest väikeseid väljapanekuid. Lapsed lugesid Eno Raua luuletusi läbi kalavõrgu. Iga klass meisterdas ühistööna kommipaberi-tehnikas kala.

Suveks said lapsed soovitusel lugeda Kätlin Kaldmaa raamatuid, et neid oma õpetajale tutvustada. Õpetajatel seisis sügisel ees kohtumine kirjanikuga. Lapsed otsisid näitustelt, millise raamatu võtaksid nad laevareisile kaasa.

Meretoodud asjade tunnis 4. klassile kõnelesime haakrikust ehk sellest, mida meri kaldale uhub. Arutlesime Juhani Püttsepa raamatu „Lauajupi Madonna“ põhjal, mida tegelane kaldalt leidis ja mida sellega peale hakkas. Lapsed kirjutasid paberile asju, mida nad on leidnud mererannast. Tegime sellest kokkuvõtte suvenäitusele. Arutlesime, mille üle inimesed vanasti merelt kingiks saanud asjadest kõige enam rõõmustasid. Jagasime laste nimetatud asjad rühmadesse: asjad, mis mereranda kuuluvad ja mis ei peaks seal mitte olema. Kõnelesime merereostusest ja meenutasime „Kunksmooi“ lugu. Kuulutasime välja laste leitud asjadest kõige põnevama leiu.

Otsisime Juhani Püttsepa tekstist, mis imetõug on Gibraltari laevakoer. Kõnelesime Kätlin Kaldmaa raamatust „Lugu Keegi Eikellegitütre isast“ ja lugesime merekatkendeid. Kasutasime emotsioonikalade pilte (kurb, rõõmus kala), et hinnata mereluuletuste meeleolu. Kõnelesime Tallinnast kui merelinnast ja otsisime näitusest Rataskaevu pilti ning rääkisime legendi selle kaevu kohta.

Pudelpostitunnis 5. klassile lugesime katkendeid Juhani Püttsepa raamatust „Lauajupi Madonna“ ja rääkisime sõprusest, mis sai alguse pudelpostikirjast. Vaatasime ka kirjaniku teisi raamatuid. Tutvusime pudelpostist kirjutatud raamatutega. Lapsed said pudelpostiga tormist räsitud paberitel raamatututvustusi ja katkendeid, kus osa tekstist oli kaduma läinud. Tuli leida või ära arvata, mis raamatute kohta need olid.

Tutvustime Reeli Reinausi raamatutega. Mõistatasime, mille leidis tema raamatu „Nõidkapteni needus“ tegelane raamatu alguses. Uurisime aimekirjandusest lugusid merest leitud aarete kohta. Vastandasime tuukrite ja mereröövlike iseloomujooni.

Töötasime Viuu-Marie Rummo raamatuga „Nööp“ ja tegime Hiiumaalt leitud nõobi teekonna kaasa tagantpoolt ettepoole. Lapsed lugesid rühmades läbi etapi nõobi teekonnast, täitsid oma lausetes lüngad. Neid lauseid järjekorras ette lugedes saimegi teada, millistes riikides nõöp rändas. Otsisime nende riikide kohta infot atlastest ja eriti magus oli lugeda „Maiustuste atlas“ nende maade magusaelistuste kohta. Nii läbisime nõobiga tema teekonna veel kord.

Eraldi uurisime atlastest Islandi kohta, sest sügiseks oli planeeritud õpetajate kohtumine Kätlin Kaldmaaga. Kõnelesime tema raamatust „Lugu Keegi Eikellegitütre isast“ ja lugesime sealt merekatekendeid.

Rääkisime Tallinnast kui merelinnast ja vaatasime näituselt Sally Studio õpilaste kunstitöid. Otsisime piltidelt Jaak Juske raamatu abil Tallinna kummitusmaju. Tutvustime Tallinna ajaloo kohta kõnelevate lasteraamatutega.

5. klassi õpilastel oli võrdluseks võimalus vaadata, milliseid raamatuid käsitletakse Kätlin Kaldmaa õpikus „Ilmast ilma“.

Margit tegi kolleegidele kokkuvõtte Eesti Lastekirjanduse Keskuses toimunud lastetöötajate õpipäevast „Otsides otseteed lugejani“. Tallinnas kõneldi sellest, kuidas aidata lastel jõuda hea raamatu juurde.

Juuni-juuli

Suvel oli meil väljas raamatuväljapanek „Loe oma rõõmuks!“. Kellel suvel lugemistuhin peale tuli, leidis valiku suvelugemist meie raamatukogu lasteosakonna muinasjututoast. Väljapanekuga soovisime oma lugejatele suvist lugemisrõõmu ja sealt käidi, soovitusnimestik näpus, raamatuid otsimas. Juunis-juulis olid meil väljas mere ja kaladega seotud näitused. Meri on näituste jaoks tõesti tänuväärne ja ammendamatu teema.

Saarerahvas teadis ikka, et kui sul midagi vaja on, leiad selle mere äärest. Saare elanikud kutsusid meretoodud asju haakrikuks või padajanniks. Panime näitusele „Meretoodud asjad“ välja raamatud, mis kõnelevadki haakrikust. Lapsed panid kirja asjad, mida nemad on mererannast leidnud. On need kõik siiski meretoodud asjad või on mõni hooletu inimene asjad sinna maha poetanud? On see vahva leid või murettekitav mereprügi? Juhani Püttsepa raamatus „Lauajupi Madonna“ on juttu pudelpostist. Näitusele olid välja püütud mõned toredad lõigud sellest raamatust. Pudelpostist kirjutatud raamatuid sai ka näitusel vaadata. Ja ehtsat kalavõrku.

Juunikuu kala mereaasta kalakalendris oli haug. Haugi mälu on ikka lühikeseks peetud. Ilmar Trull tõdeb oma luuletuses, et mälumängu haug ei lähe. Pole mõtet minna. See ei takista haugil teistele mälumängu tegemast. Näituselt „Haugi mälu(mäng)“ võis leida kalaküsimusi, mis ootasid vastamist ja haugi lugusid, mis pakkusid lugemisrõõmu. Kui just meelest ei läinud, miks näitust tuldi vaadata, võis uurida, kuidas selle haugi mälu tegelikult on. Ja et miks haugile muistendi järgi meres pole.

Kui soovid kohe kuidagi täitunud ei olnud, tasus tulla meie lasteosakonda kuldkala raamatunäitust vaatama. Soovitasime, et ehk saab kuldkalaga unistuste täitumise osas kaubale, aga üle kolme soovi

soovida ei maksa. Nii on olnud juba ammu aegsetes muinasjuttudes kombeks. Kui kuldkala soove kuuldes tummaks jäi, polnud ka katki midagi. Juttude, luuletuste ja akvaariumi kuldkaladest sai näitusel ikka lugeda. Või siis Tapa Gümnaasiumi 3.b klassi laste meisterdatud kuldkalu imetleda. Raamatukogust võis suvekuudel leida teisi kalu, mille meisterdasid Tapa Gümnaasiumi õpilased. Need olid kaetud kommipaberist soomustega ja helklesid rõõmsalt suvepäikese käes.

August

Augustis panime välja näituse „Kaheksa lugu kaheksajala kohta“, kus oli iga jala kohta midagi põnevast kirjas. Raamatud sellest merepõhja asukast olid ka välja pandud.

Henno Käo lasteraamat „Kaheksajalgade planeet“ kõneleb kaheksajalg Belmondo tegemistest. Selle raamatu tegelane Seejateine sõi virnade viisi vorstivõileibu. Ka raamatu autori Henno Käole arvates oli neid hea õhtuti süüa. Mida aga kaheksajalad merepõhjast toiduks leiavad, seda sai näituselt uurida.

Suverõõmude hulka kuulub kindlasti ujumine. Polegi tähtis, kas ujuda krooli või konna, igatüki valib omale sobiva ujumistehnika. Näiteks Kröll ujub hoopis krõlli. Härra Kuival on seevastu veehirm ja ta ei taha ujuma minna.

Kutsusime lugejaid koos Laura, Petra, Lotte, Mamma Muu ja teiste raamatutegelastega ujuma. Näitusel „Konna või krooli?“ olid väljas ka raamatud, mis aitavad ujuma õppida.

Augustis täitus terve meie raamatukogu lapikunstiga. Näitusel „Teineteisel külas“ astusid oma töödega üles Akaa ja Forssa lapitöömeistrid Soomest. Väljas oli hulgaliselt tekke, vaipu, rõivaesemeid, erinevaid lapitehnikas teostatud kotte, riidest raamatuid ja tuunitud raamatuid. Kõik meisterlikult teostatud ja fantaasiaküllased.

September

Lapitehnikas tööde näituse „Teineteisel külas“ keskel pidasime folklooriringi lastega maha ühe lapi-lise tunni. Palusime lastel otsida lapitööde hulgast nende suvesündmusega sobiva lapitöö, mereainetel tehtud lapipildi ja etteloetud luuletusele sobiva lapitöö. Lugesime ette Kalju Saaberi loo „Lapiteki sünd“ ning Leelo Tungla ja Henno Käo luuletusi lapitekkidest. Panime paberitükkidest kokku lapiteki.

Uurisime, mida saab lapitehnikas teha. Muinasjututoast otsisime välja kõik lipp lipi peal ehk siis kõik kapsa kohta käivad mõistatused. Lugesime kapsast kirjutatud juttu ja luuletust ning vaatasime kapsaks loetud raamatuid. Soome lapitöömeistrid olid koostanud lapitehnika mustritest värviraamatud, mille nad ka meile kinkisid. Lapsed said sealt kaasa värvipilte klassis värvimiseks. Nendest valmisid hiljem üllatusümbrikud raamatukogu sünnipäevatundideks.

Ookean on alati olnud inimestele salapäraseks kohaks, mida tahaks uurida. Et teada, mida merepõhjas põnevat, tulevad appi sukeldujad. Tuukrid otsivad hukkunud laevu ja uppunud aardeid. Hangivad mereande, pärle ja koralle. Uurivad ja puurivad naftat. Jälgivad ja jäädvustavad kaunist merealust maailma. Meie raamatunäitus „Töö merepõhjas“ oligi pühendatud vapratele merepõhja sukeldujatele – tuukritele.

Raamatunäitusel „Kalad kalal“ läksime kaladega koos kalale. Väljas olid luuletused ja lood särjest, haugist, ahvenast, latikast, lestast ja kilust.

Tapa Vene Põhikooli ja Lehtse Kooli ühise lõimumisprojekti „Lugeda on tore“ raames viisime läbi raamatutunni „Mere tuhat nägu“. Osalesid 4.–6. klasside õpilased. Kokkusaamise hakatuseks said õpilased pudelpostiga kirja merelt. Tuhande näoga meri rõõmustas nähes lapsi raamatukogus, sest

lugeda on ju vahva. Tegime nipiga meisterdamist, kus lõpuks valmisid liitsõnalised meisterdused, mille esimene pool nimetusest oli „meri“. Edasi tuli uurida teatmeteosest, mis elukad on merikell, merivarblane, merileopard ja teised. Panime välja väikese näituse.

Siis orienteerusime raamatukogus fotode järgi. Fotoorienteerumist tehti sõbraga kahekesi. Fotodel olevad esemed olid merega seotud ja need tuli raamatukogust üles otsida. Esemete juures olid väljas raamatud või muu kirjalik teave, millest tuli õige vastus välja noppida ja see paberile kirjutada. Kui kõlama hakkas merelaul, vaatasime vastused üle ja tegime kokkuvõtte.

Fotoorienteerumise idee sai Margit mõni aasta tagasi käidud Soome reisilt ning seda sai vastavalt oma raamatukogu oludele ja tunni teemale kohandatud. Vahel võib nähtud-kuuldud kogemus aastaid tagataskus oodata, enne kui see omas mahlas käiku läheb.

Mängisime raamatukogumängu kooli kõige nooremate õpilastega. Koos Väikese Jopega liikusime raamatukogus ringi, saime tuttavaks ruumide ja võimalustega, mida meie maja pakub. Eraldi oli välja pandud ka kõik Lottega seonduv, sest 1. klassi õpilased saavad oma tarkused just Lotte õpikute abil.

Margit käis Tapa Gümnaasiumi 1. kooliastme sügisesel koosolekul, kus tutvustas meie raamatukogu plaane ja kutsus klasse raamatutundidesse. Samuti jagas ta kolleegidele Tartus Kogemuste tuuri raames saadud muljeid.

Oktoober

Oktoobris tõi Põltsamaa Kunstikool meile oma näituse „Keskaeg“. Põltsamaa Kunstikooli õpetajad ja õpilased lükkasid ajaratta tagurpidi käima ning esitlesid meie raamatukogus keskaja kunstist inspireeritud taieseid. Näitusel saime näha klaasvitraaže, vanemate kursuslaste loodud seinavaipa, piibli tegelaste kiviskulptuure, mis valmisid projekti „Kivist Piibel“ raames.

Näituse kokkuseadja ja ka paljude tööde juhendaja oli Ethel Hakkaja. Lapsi juhendas ka Katrin Tamm-Kuusik.

Ajaloo on teada, et just mere äärde tekkisid keskajal linnad. Seepärast oli tore selle erilise keskaja näituse keskel pöörata raamatukogupäevade paiku näod taas mere poole. Viisime läbi erinevaid raamatutunde 2. kooliastmele.

„Meri raamatulugudes“ 4. klassile oli ajendatud Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt algatatud vabariiklikust ettelugemise konkursist. Teema-aastale kohaselt sai ka ettelugemise võistluse teemaks „Meri raamatulugudes“. Otsisime soovitatud raamatud välja ning lapsed tulid kogu klassiga nendega tutvuma ja valikut tegema. Tegime erinevaid soovitusülesandeid. Hääletasime kahest katkendist huvitavama poolt. Kui klassi esindaja valitud, pakuti talle raamatuid ettelugemiseks. Igaüks pidi oma valikut võimalikult kiitma ja põhjendama. Otsisime juubilar Jaan Rannapi raamatute hulgast merelugu. Koostasime väikese väljapaneku enam meeldinud raamatutest. Hargnesime raamatukogu erinevatesse nurkadesse ja lapsed lugesid raamatukatkendeid ette endale või sõbrale, kuidas keegi ennast lugedes paremini tundis.

5. klassile viisime läbi tunni „Raamat kui päästerõngas“, milles käsitlesime ilu- ja teabekirjandust. Jaotasime laual olnud raamatuid vastavalt virnadesse ja saime nende raamatutega tuttavaks. Leidsime raamatuid vastavalt lugejate huvidele, soovidele, muredele. Teaberaamatute kohta kirjutasid lapsed soovitusel võimalikule huvigrupile ja tegime sellest ka väikese väljapaneku. Uurisime, milliseid aimeramatuid leidub raamatukogus keskaja kohta. Iga õpilane leidis talle huvipakkuvate raamatute koha meie riulitel. Vaatasime, milliseid raamatuid võib leida meie raamatukogu Pesa-

istumisnurgas. Kõnelesime päästerõngast ja päästjate tööst merel, aga ka kotermannist, kes meremeeste ja laeva päästmiseks ennetavaid vihjed annab.

Olime kunstinäitusele lisaks välja pannud kaks teemakohast raamatunäitust väikesest sarjast „Raamat kui päästerõngas“. Üks kõneles klaasist ja teine kivist. Klaasist kui haprast ja samas ka tugevast materjalist ning tema kasutamise tohututest võimalustest aimu saamiseks tulid meile appi raamatud. Otsisime vastuseid küsimustele klaasi kohta. Arutlesime, kuidas võis sattuda merevette klaasikild ja millised tagajärgi see kaasa võis tuua. Ellen Niidu raamatust „Pille-Riini lood“ meenutasime, kuidas maailma vaatamine läbi rohelise klaasitüki päästis päeva ju muutis elu toredamaks.

Kivinäituselt otsisime väljendeid, kus millegi iseloomustamiseks kasutatakse võrdlust kiviga. Et mõista kivi olemust, iseloomu ja kasutamise võimalusi paremini, tulid päästerõngana appi raamatud. Sealt saime teada looduslikust kivist ja kivide tervendavast mõjust. Lugesime Fred Jüssi loodusraamatu piltide kivimustritest salasõnumeid.

Viisime läbi Kotermanni kunstitunni 5. klassile. Kõnelesime selle salapärase tegelase olemusest ja otsisime raamatunäituselt välja kotermanni rahvapäraseid nimetusi. Lugesime kotermannikatkendeid ja jutustasime Liivi muinasjutte laevahaldjatest. Tegime kindlaks, mis vaevas klabautermanni Aino Perviku raamatus.

Vaatlesime erinevaid kotermanne raamatupiltidel ja kunstiõpetaja näpunäidete järgi joonistasid lapsed ise ka kotermanne, laevahaldjaid, potermanne, klabautermanne ja teisi põnevate nimedega tegelasi, kes siiski kõik kotermannideks osutusid.

Laste joonistused täiendasid kotermanni näitust, mille panime välja selle müstilise tegelase paremaks tundmaõppimiseks. Saime sealt teada, kuidas kotermann saabuvatest hädadest meremeestele vihjeid annab, millisel kujul ta ilmub ja et laeva kaitsjana väärib ta austavat suhtumist. Raamatutundide lõpus said lapsed õunakorvi ja kirja „Huvitav, kas kotermann õunu ka sööb?“. Teadupärast tuli hea kombe kohaselt jätta kotermannile laeva süüa. Otsustasime, et kotermann ilmselt õunu ei söö ja lapsed võisid need ise ära süüa. Või siis et jätkus nii kotermannile kui lastele.

Samuti leidsid laste joonistatud kotermannid rakendust kotermann-orienteerumisel ühel õhtusel raamatukogu üritusel.

Projekti „Tour de Art“ raames ööprogrammi osana käisid meie raamatukogus külas Kunda Ühisgümnaasiumi õpilased. Täitsime õhtuse tunni „Kotermanni jälgedes“ mereteemaga: vaatasime näitusi ja kõnelesime laeva kaitsevaimust. Merelinn Kunda lapsed püüdsid laulust meresõnu ja töötas kalatsehhi, kus lapsed meisterdasid värvilisi kalu. Lõpuks ajasid lapsed raamatukogus taga kotermannide jälgi ja vastasid kotermann-orienteerumismängu küsimustele.

Projektis osalesid Tapa Gümnaasiumi ja Kunda Ühisgümnaasiumi õpilased. Tegemist oli lõimumisprojektiga, mis oli suunatud eri keelt kõnelevate noorte koostöö arendamisele ja eesti keele õppimisele. Mõlemas koolis viidi läbi praktilisi töötubasid ja külastati asutusi. Nii jõuti ka meile külla.

Tore sündmus oli mere tervitamine Valgejõe ääres. Kuidas tervitada mereaastal merd, kui elad sissemaals? Lihtne! Selleks tuleb minna jõe äärde, lugeda seal meeolukat mereluulet ning saata see jõevoolu ja tuulega mere poole tee. Öeldakse, et kõik jõed voolavad merre. Viskasime folklooriringi õpilastega küsimuse õhku, kas on nii ja suundusime Valgejõe poole. Koolimaja juures meenutasime kevadel lahkunud Ellen Niitu ja lugesime alguse luuletusest „Mänguvesi“. Valgejõe ääres uurisime atlast ja kordasime üle, et Valgejõgi saab alguse Pandivere kõrgustikust ja suubub Hara lahte. Seega meie Valgejõgi suubub merre.

Tapa Gümnaasiumi folklooriringi õpilased (juhendaja õpetaja Elle Kivisoo) tervitasid merd meie

linna piiril asuva Valgejõe ääres mereluulet lugedes. Tunni lõpuks oli luuletuse mänguvesi ja pärisvesi juba segunenud ning lapsed ujutasid enda meisterdatud laevu. Tunni jäädvustas videole Tapa Gümnaasiumi meediaringi õpilane. Saame kasutada katkendeid järgmisel Midrimaa konkursil, mille raamteemaks on „Mänguvesi“.

Margit tegi kokkuvõtte Tallinnas Lastekirjanduse Keskuses toimunud seminarist „Kool lastekirjanduses, lastekirjandus koolis“.

Ettelugemispäeva puhul korraldasime kolleegidele „Soolase hommiku“. Ere ja Margit lugesid ette paar mereteemalist luuletust ning Jaapani muinasjutu „Miks merevesi on soolane“. Igaüks luges ette ühe meremeeste tarkuse ja viisime läbi soolase loterii.

November

Kuu alguses tulid raamatukogusse folklooriringi lapsed, et avada meil tubli ja töökas Sünnipäevasekelduste tsehh. Et tsehhi töö paremini käivituks, lugesime alustuseks Tiia Toometi juttu „Supersünnipäev“. Lapsed voltisid meie sünnipäevatudude tarvis ümbrikke. Suvel olid Soome lapitöösohtrad meile toonud lapitööde värviraamatu, mille pilte lapsed värvisid. Neid värvipilte sai ümbrikute voltimisel kenasti ära kasutada. Ümbrikutesse panid lapsed raamatute kohta ülesande ja kommi. Selle töö käigus õpiti majandusõppetunni raames liinitöö tegemist. Kokkusaamise lõpetasid poisid, kes lugesid Ilmar Trulli meeleolukat luulet.

Sünnipäevatunnis käisid ka Tapa Vene Põhikooli 3. klassi õpilased, kellele jutustasime Aino Perviku tegelaskujust härra Sünnipäevasõbrast. Lapsed uurisid näitusi ja vaatasid raamatuid. Otsisime lastele välja samad raamatud eesti ja vene keeles ning palusime neid algusest lugeda. Lapsed said sel moel oma eesti keele oskust testida.

Novembris kulmineerus meie raamatukogu 95. sünnipäev lahtiste uste päevaga. Sel päeval käisid meil sünnipäevatunnis 2. ja 3. klasside õpilased. Meenutasime suvel lahkunud Ellen Niitu, kes on kirjutanud luuletuse just sellise pealkirjaga „Lahtiste uste päev“. Meil oli väljas sünnipäevaraamatute näitus sarjast „Raamat kui päästerõngas“. Need raamatud aitasid sünnipäeva korraldada ja sünnipäevakaartidele salme valida.

Lapsed kuulasid Aino Perviku lugu „Härra Sünnipäevasõber“. 2. klassidega lugesime koos Henno Käo lugu „Kui ma sünnipäev oleksin“. Võrdlesime raamatukogu vanust väikese nõia ja Kauri vanavanaema vanusega ja leidsime, et meie nii vanad veel ei ole. Muusika saatel mängu käigus jõudsid lapsed ümbrikuni, mille sees oli ülesanne ühe lasteraamatu kohta. Selle raamatuga läksid lapsed koju, et raamatu sünnipäevalapsele õnnesoov kirjutada. See töö tehtud, võis ümbriku teisest sahtlist võtta preemiaks sünnipäevakommi. Nii kestis sünnipäev kauem. Õnnesoovidest raamatutegelastele teeme uue aasta alguses ka väljapaneku. Saime teada, et sünnipäevateema on hästi paljudesse raamatutesse sisse kirjutatud.

Saatsime sünnipäevatervituse ka neile klassidele, kes meile sel päeval külla tulla ei saanud, aga kes on ikka olnud meie tublid külastajad-lugejad.

Leidsime, et raamatukogu sünnipäev on meie kõikide sünnipäev, eriti lugejate oma. Vaatasime lastega aastakalendri läbi kuude kaupa ja igaüks sai teada, milliste kirjanikega on neil samas kuus sünnipäev.

Terve päev jooksid televiisoris videod ja pildid meie tegemiste kohta. Ühes pildiseerias näitasime lugejatele, mida teevad raamatud öösiti, kui lugejaid raamatukogus ei ole.

Õpetajad kohtusid kirjanik Kätlin Kaldmaaga. Panime välja tema raamatud ja kivimõtted raamatust „Lugu Keegi Eikkellegitütrest isast“. Kirjanik kõneles talle omasel muhedal moel oma raamatutest, õpikust ja Islandist. Kohtumine Kätlin Kaldmaaga muutis meie lahtiste uste päeva veelgi värvikamaks.

Detsember

Jõulukuus täitsime muinasjututoa seinad Anne Linnamägi ja Catherine Zaripi illustatsioonidega. Nende ühisnäituselt „Sajand“ võis leida armsaid tuttavaid raamatupilte, mis löid mõnusa meeleolu. Lisasime näitused kunstnike illustreeritud raamatutest. Anne Linnamägi piltidega raamatutest oli väljas näitus „Jõuluvana, ära karda lapsi“ ja Catherine Zaripi loomingust „Sametine pildijänes“.

Tähelepanelik vaatleja on aastate jooksul kohtunud väga erinevate jõuluvanadega. Meie julgustasime arglikke jõuluvanasid Anne Linnamägi raamatuillustatsioonidega. Kunstnik on nimelt teinud pildid Leelo Tungla raamatule „Jõuluvana, kes kartis lapsi“. Selle ja teistegi kunstniku illustreeritud raamatute pildidel on vahvad ja toredad lapsed. Loomad on ka sõbralikud, juhuks kui jõulutaadid neid peaksid kartma.

Näitusel „Jõuluvana, ära karda lapsi“ panime välja Anne Linnamägi joonistatud piltidega raamatud ja ajakirjad. Kunstniku pehme ja leebe piltide koloriit lisas jõulootuse aega soojust ja armsust. On raamatupilte, mida tahaks ka katsuda, nii sametised tunduvad nad. Ja selleks ei pea olema sugugi mitte ainult Sametjänes Margery Williamsi samanimelisest raamatust. Kui illustatsioonid on teinud kunstnik Catherine Zarip, siis kiirgavad need soojust ja neid tahaks puudutada. Näitusel „Sametine pildijänes“ olid väljas raamatud ja ajakirjad Catherine Zaripi piltidega. Nendelt võis leida jäneseid ja kasse, elevant ja marmuteid. Sametjänes viis meid kaunisse jõuluaega.

Jõuluhommikutel tegutsesid tähelepanelikud päkapikud. Uue lauamängu „Tähelepanelik päkapikk“ mängukaardid olid pääsmed muinasjututuppa sisenemiseks. Sinna pääsesid lapsed oma päkapikupiletitega mingite kindlate tunnuste alusel. Iga päkapikupääsme tagaküljel oli tükike mõnest raamatuillustatsioonist, mille lapsed pidid raamatute tutvustamise käigus ära tundma. Pildid olid joonistanud kas Anne Linnamägi või Catherine Zarip. Kõnelesime Catherine Zaripi sametistest loomapiltidest ja käisime kassidega rändamas. Võrdlesime erinevaid maailma kunstnike joonistatud kaanepilte raamatule „Sametjänes“. Saime teada, miks mõne raamatu kaaned on katsudes sametised. Laulsime Anne Linnamägi „Unerongi“ piltidele kaasa ja kasutasime detailide otsimiseks taskulambivalgust. Lugesime ja vaatasime taskulambi abil raamatut „Rõõmsaid pühi, kallid Mugits!“ Tutvustasime uute lumememme raamatutega. Kõnelesime lähedastest, keda enam meiega ei ole ja küünalde süütamise kaunist kombest ning vaatasime raamatu „Unenägude lõvi“ pilte. Rääkisime Juhani Püttsepa raamatust „Vanaema, kes muutus kutsikaks“.

Meenutasime vana head Ellen Niidu unejuttu „Lugu jänese pojast, kes ei tahtnud magama jääda“, kuna selle raamatu pildid olid näitusel väljas. Rääkisime lahti selle raamatu väljendid. Ka Heljo Männi raamatu „Väike laisk ja suur laisk“ pildid olid näitusel, jutustasime seda lugu. Kõnelesime Aino Perviku raamatust „Rändav kassiemme“ ja vastutusest. Saime jõuluraamatutest talvise sünnipäeva tähistamiseks ideid. Meenutasime aasta lindu ja looma ning tõime mõne raamatunäite nende kohta.

Kooli kõige nooremad õpivad Lotte aabitsa järgi. Uurisime uusi Lotte-mänge. Ühel klassil oli käsil päkapikkude uurimine, vaatasime päkapikuraamatuid. Tutvustasime raamatuga „Jõuluvana, kes kartis lapsi“.

Suuremate õpilastega vaatasime nendele mõeldud jõuluraamatuid. Lugesime taskulambi valgusel Mart Sanderi raamatut „Jõulurahu“ ja kõnelesime selle tõestisündinud jõulurahu ajaloolisest taust-

tast. Tegime kaasa Tracy Beakeri jõuluraamatu ülesandeid. Tuntud jõululaulu esimese rea sõnade tähtedest tuli moodustada uusi sõnu ja lapsed said kaasa jõululuuletuse kirjutamise nipid koos rea lõpus riimuvate sõnadega. Kõnelesime raamatust ja filmist „Jõululugu“. Juttu tuli blogidest ja koera blogist raamatus „Nööp“. Igaüks mõtles endamisi ühe uue aasta lubaduse iseendale. Lugesime Sune jõulusekeldustest. Tähelepaneliku päkapiku ülesanne andis igale lapsele näitusepiltide vaatlemiseks ülesande või küsimuse.

Panime välja kirjandusmängu raamatud ja andsime põgusa ülevaate nendest.

Õpetajad said tähelepanelikult päkapikult vihjekingituse, mida neil järgmisel aastal veel rohkem saab olema, kui juba on. Oli see siis õnn, tervis, armastus või palgatõus. Tänasime õpetajaid lastes raamatuhuvi hoidmise eest. Jõuluhommikute lõpus valisid lapsed jõuluraamatuid ka koju kaasa.

Et jõulude ajal on kombeks ka kingitusi jagada, kutsusime külla Tapa Vene Põhikooli 1. klasside õpilased ja andsime neile üle venekeelse Tähekease ajakirja. Vaatasime ka jõulu- ja uue aasta raamatuid.

Mereaastale lehvitasime raamatunäitusega „Kuidas hunt ja teised talvel kala püüavad“. Kuidas hunt talvel jääaugust kala püüdis, on teada lugu. Ikka sabaga rebase lahke õpetuse kohaselt. Kalameestel on aga talipüügiks omad nipid. Talvine kalapüük pakub neile elamust ja toob toidulauale lisa. Näitusele välja pandud raamatute põhjal võis igaüks valida, kas talvel püüda kalu hundi või kalameeste kombel. Püütud kalasaagiga oleks vahva pidulikult merekultuuriaasta lõppu tähistada.

Mõtleme tänutundega hästi tegusale mereaastale ning tervitame laste ja noorte kultuuriaastat. Kuigi aruandeid koostades ja lugedes võib julgelt tõdeda, et meil on iga aasta laste ja noorte kultuuriaasta.

Et pea ei käiks tohututest sündmustest ja elu kiirusest ringi, soovitame Aino Perviku retsepti raamatust „Tähenärija ja Kriksadull“. Mida teha siis, kui pea käib ringi ja süda on täis? Siis on hea istuda kivi otsa ja merd vaadata.

Kokkuvõte koostööst lasteaedadega (Ave Fohs)

Traditsioonilisi lasteaiarühmade külastusi on jäänud järjest vähemaks. On ilmselge, et lastele pakub raamatukogus olemine suurt rõõmu ja põnevust. Ka õpetajad usuvad raamatukogus olles enamasti, et tahaksid varsti jälle tulla. Kuid lasteaiast poolt vaadates on tee võib-olla liiga pikk või on lasteaias huvitavaid ettevõtmisi piisavalt. On siiski õpetajaid, kes regulaarselt raamatukogust teemanädalateks lisamaterjali ja lihtsalt toredat ettelugemist laenavad.

Väljapaneku teemat valides laseme end mõnikord meid igal nädalal külastava Önneseene rühma õpetajate teemanädalate nimekirjast „inspireerida. Väljapanekult leiavad õpetajad vajaliku materjali lihtsalt ja kiiresti üles. Aasta jooksul valmis kaheksa väikest väljapanekut. Sinna juurde tuleb lisada suvelugemise nimekirjade raamatud ning jõuluraamatud.

Traditsiooniks on saanud sügiseti lasteaias Pisipõnn kohvriga kohal käia, et õpetajaid viimase aasta pedagoogilise kirjanduse, käelise tegevuse materjalide ja parimate lasteraamatutega kursis hoida. Nii mõnigi tuleb hiljem, nimekiri näpus, tutvustatud raamatut küsima.

Uus oli sel sügisel Mürakarude rühma isadepäeva pidu raamatukogus isadepäeva-eelse laupäeva hommikul. Üritus tõi kaasa mitu uut lugejat, kes polnud varem raamatukogu võimalustega tuttav. Oktoobris alustas raamatukogus tegevust Tapa Gümnaasiumi 5. ja 6. klasside õpilastele mõeldud kirjandusring. Ring toimub igal teisel teisipäeval kell 15.50–16.50. Sellele eelnes suhtlemine erinevate kirjandusõpetajatega, kes tegid klassides teavitustööd. On välja kujunenud üks 4–7-liikmeline

seltskond huvilisi, kes ei pea paljaks tulla kohale vaatamata sellele, et päevad on niigi erinevaid huviringe ja trenne täis. Ringi toimumise kellaaeg ongi sel põhjusel niisugune, et ühed lapsed jõuaksid eelmisest ringist tulla ja teised järgmisse minna. Teemad, millega tegeleme, on üldharivad ja silmaringi avardavad. Igal teisel teisipäeval võtame käsile raamatu, mida oleme ühiselt lugenud. Siiani oleme jõudnud käsitleda R. Dahl'i „Matildat“ ja J. Krüssi „Timm Thalerit“.

Igapäevase laenutustöö kõrvalt tehtud üritused võib kuude kaupa välja tuua järgmiselt:

Veebruar

Väljapanek „Head sõbrad“, kus välja oli pandud raamatud, milles räägitakse sõprusest ja õpetatakse tegema sõbrapäeva kaarte.

Ettelugemine lasteaias Pisipõnn Mürakarude rühmas (2–3aastased). Janoschi "Kiri tiigrile." Lisaks raamatule pugesis kotist välja ka tindipott, paabulinnusulg, sullepea, ümbrik, kirjutuspaber ning margistatud aadressiga ümbrik.

Märts

Väljapanek teatriga seotud raamatutest „Teater!“.

Tapa Gümnaasiumi 4.b klassi õpilased Sabrina Karajev, Randmar Tuulemäe ja Ville Morgen Fohs võtsid osa ja tegid kaks lustakat videoklippi Nukitsa konkursi projektile "Lastekirjandus ületab uudiskünnise". Tutvustati raamatuid "Kriminaalne pangapresident" ja "Konna musi".

Väljapanek munadepühadega seotud raamatutest „Kuidas valmistuda lihavõttepühadeks?“.

Väljapanek laste naljajuttudest „Naljaked jutud“.

Aprill

Tapa lasteaed Vikerkaar Pääsukeste rühma esimene tutvumine raamatukoguga.

Elly koostatud südamenädala raamatunäituselt („Südamenädal“) said lugejad teada, mida järgida, et olla terve, tugev ja tark.

Väljapanek kevadlilledest „Mis lill see on?“.

Tapa lasteaed Pisipõnn Rüblikute rühma (5–6-aastased) esmakordne raamatukogukülastus. Lisaks raamatukoguga tutvumisele juhatasime ka sisse rühma nädala teema – rääkisime mutist ja vihmaussist.

September

Väljapanek sügiseteemalistest raamatutest „Sügise süda“.

Oktoober

Avapauk kirjandusringile. Esimeses sissejuhatavas tunnis said lapsed ülevaate viimastel aastatel ilmunud laste- ja noorteraamatutest, milles võib kohata vaime ja kummitusi. Lähemalt tutvusime Ottoline ja Ada Gooti lugude autori Chris Ridelliga, kes on praeguse aja üks kuulsamaid lasteraamatute kunstnikke ja kirjanikke Inglismaal.

Viimasel aastal ilmunud lastega seotud kirjanduse tutvustamine Tapa lasteaed Pisipõnni õpetajatele.

November

Elly koostatud väljapanek isadepäeva lugude ja luuletustega „Kõige tugevam isa“.

Tapa Gümnaasiumi 3b klass raamatute lühitutvustusi kuulamas ja lugemisvara valimas.

Mürakarude rühma (3-4-aastased) isadepäeva pidu. Väike ringkäik lasteosakonnas, ettelugemine, mardimaskide valmistamine, eelmisel päeval laste enda küpsed küpsiste söömine.

Kadripäeva väljapanekult võis leida infot ja õpetusi väikesele kadrisandile „Kadripäev“.

Detsember

Päikesejänkude rühma (5–6-aastased) külaskäik raamatukokku. Lapsed kuulsid jõulukommetest, kuulasid lugu ja mängisid pesulõksudega kaardisaatmise mängu.

4.5. Erivajadustega sihtrühmade teenused

Spetsiaalsed erivajadustega sihtrühmade teenused puuduvad. Laenutamine erivajadustega inimestele käib läbi sotsiaaltöötaja. Koduteenindust me otseselt ei paku, kuid vastavalt lugeja (kes ise pole võimeline raamatukogusse tulema) soovile ja huvidele paneme kokku raamatuvaliku, mille ava-hooldaja kliendini toimetab.

Tabel 7

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus			

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv

Teenuseid teistele asutustele ei osuta.

4.6. Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

Raamatukogud on muutuste lainel ja seda juba pikemat aega. Või oleks õigem öelda, et olla pidevas muutumises ongi tänapäeval raamatukogude loomulik olek. Siinkohal on küsimuseks ainult see, et kas muutuste tuulte vastu hakatakse müüri ehitama või püstitatakse hoopiski tuuleveski. Sügisene reis, külastamaks erinevaid raamatukogusid Helsingis, näitas selgelt, et Soome kolleegid ehitavad küll tuuleveskeid.

Kuna aastal 2016 täitus Tapa linnal 90, Tapa Linnaraamatukogul 95 tegevusaastat, oli ka merekultuuriaasta, siis kõik tegemised läbi aasta olid juubelihõngulised ja kindlasti ka merega seotud. Koostasime tagasivaatavaid väljapanekuid („Kust sai alguse mõte korraldada Tapal üleriigiline etlusevõistlus „Ellen Niiduga Midrimaal“, „Autogrammitund“ Tapa raamatukogu külasthanud kirjanike tutvustus), panime kokku suure näituse Tapaga seotud loomeinimestest „Tapaga seotud kirjutajad“, toimus kaks kohaliku autori raamatuesitlust (Kairi Krooni luulekogu „Pühendan sul sõnad ...“, Katri Lehtsalu ajalooline romaan „Papa pärandus“). Linnarahvale korraldasime 8. novembril „Lahtiste uste päeva“, mil raamatukogu oli avatud 8.00–20.00. Pakkusime kohvi-kooki, väikest videoprogrammi, mille olime oma jõudude ja vahenditega kokku pannud, lastele raamatutunde ja joonistamist-mõistatamist, täiskasvanutele kohtumise Kätlin Kaldmaaga, luule ja laulupõimiku „Ajali alati on aega“. Ei puudunud ka õnneloos ja igapäevane laenutustegevus, mis kujunes veidi eripäraseks, sest lugejad said raamatukogutöötajatega pikemalt suhelda ka kohvitassi taga.

Kevadel võtsime ette ja käisime väikese sünnipäevateemalise tervituskavaga külas oma sõpradel ja koostööpartneritel, et neil mitte meelest ei läheks, kui olulised ja tähtsad nad raamatukogu jaoks on. Käisime vallas, koolides, lasteaias, kultuurikojas, Lääne-Virumaa Keskraamatukogus, Jõgeva Maa-konna Keskraamatukogus.

Väikses kogukonnas tunnend vastutust iga kogukonna liikme ees ning püüad igal moel toeks ja abiks olla. On ka ilmselge, et tihtipeale ongi raamatukogu see koht, kuhu tullakse nõu, abi, suuniseid saada. Suvel käisid töötud, kes soovisid tööturule siseneda, õppimas, kuidas koostada CV-d. Seepärast oli ka väga loogiline samm liituda Andrase korraldatud pilootkampaaniaga „Kingi võimalus!“ (5.–15.12.) , mis ärgitas inimesi kasutama võimalust saada rahvaraamatukogudes infot erinevate

õppimisvõimaluste kohta. Me hea meelega osaleme nendes kampaaniates, sest raamatukogu on ju kõige loogilisem koht, kust iga inimene võiks saada vajalikku infot.

Ürituste põhiliseks sihtgrupiks on lapsed – just algklassid. Põhikool ja gümnaasiumi osa on vähem hõivatud, kuid me üritame neid igati kaasata. Gümnaasiumi lõpuklassid kutsusime kuulama Vallo Kepi ettekannet Arbujatest. Põhikooli viiendate ja kuuendate klasside õpilaste jaoks lükkas Ave käima kirjandusringi, mis toimib täitsa edukalt. Ka lasteaialapsed on meie toredad kliendid.

Täiskasvanutele mõeldud üritusi pole väga palju ja ei ole ka väga kindlat sihtgruppi – osaleda võivad kõik. Peab siiski mainima, et tuumiku moodustavad aktiivsed pensionärid, kel on jätkuvalt huvi maailma asjade ja enesetäiendamise vastu. Kuna Riks võimaldab E-posti keskuse kaudu saata lugejatele erinevaid teavitusi, siis oleme loonud grupi, kuhu lisame nende klientide elektronaadressid, kes on huvitatud saama meili teel teavitusi raamatukogus toimuvatest üritustest.

Meie raamatukogus käib küll arvukalt venekeelseid lugejaid, kuid üritusi me nendele ei tee (see eeldaks perfektset vene keelt). Eestikeelsetel üritustel nad üldjuhul ei osale. Meie kunstinäitusi külastavad küll huviga. Aeg-ajalt ilmub kohalikus venekeelses ajalehes “Tapaskie Vesti” artikleid valla raamatukogude tegemistest. Seda joont püüame hoida.

Soome raamatukogutuurul (21.–22.09.2016) nähtut ja kogetud veidikenegi rakendades võtsime kasutusele kingiks saadud suured pusled nii laste- kui ka täiskasvanute teenindusosakonda. Lapsed haakusid kohe pusle suure ühistööga, täiskasvanud mitte nii entusiastlikult. Eks eestlased ongi veidi pikaldased.

Tore on, et raamatukogu lugemissaal on avastatud kui mõnus õppimise koht, vahel ka kui ajutine kodukontor. Igapäevased lehelugejad on tavaline nähtus.

4.6.1. Kohalikul tasandil

- Tapa Gümnaasium
- Tapa Vene Põhikool
- Lehtse Kool
- Lasteaiad Pisipõnn ja Vikerkkaar
- Tapa Muusika- ja Kunstikool
- Tapa Muuseum (saame näituste tarbeks materjali, samas pakume oma fondidest täiendust muuseumi ekspositsioonidele)
- Tapa Vallavalitsus (esindusüritustel on vallavanema tugi alati olemas ning transpordiprobleemid saavad lahendatud)
- Tapa Kultuurikoda
- Kaitseliidu Viru Malev

Kohalikul tasandil on meil arvukalt koostööpartnereid. See on väikese kogukonna eelis – kõik on omavahel seotud ning üheaegselt ollakse nii andjad, vastuvõtjad kui ka üksteise toetajad.

Vallavalitsuselt saame igakülgset tuge, samas oleme ka ise nende jaoks olemas, olgu tegu siis ootamatute külalistega, kiireloomulise teavitussyritusega või küsitluse korraldamisega – raamatukogu uksed on alati avatud ja töötajad abivalmid.

Koolid ja lasteaiad on loomulikult raamatuürituste sihtgruppideks, samas on raamatukogus toimunud muusikakooli laste kontserte, kunstikooli ja ka Tapa Gümnaasiumi õpilastööde näitusi. See on selline tore sulle-mulle toimetamine. Koolidega tegeleb Margit, lasteaedadega Ave, ikka läbi rääkides ja üheskoos aru pidades, et raamatukogu poolt pakutu sobiks õppekavadega ja kasutegur oleks võimalikult suur.

Koostöös Kaitseliidu Viru Maleva teavituspäealiku Hannes Reinomägi eksponeerisime raamatukogus raamatunäitust „Eesti eest!“, mis tutvustas Kaitseliidu ajalugu ja tänapäeva ning fotonäitust, mis kajastas taasloodud Kaitseliidu Viru Maleva Tapa malevkonna tegemisi.

4.6.2. Riiklikul tasandil

- **ELK (Viive Noor vahendab kunstinäitusi)**
Viive Noore lahkkel vahendusel jõudsid Tapa raamatukogusse kolm näitust:
Igor Oleinikovi isikunäitus "11";
„Mailill ja Ülane“ – Viive Noore illustratsioonid Tiia Toometi raamatule "Mailill ja Ülane".
„Sajand“ – Anne Linnamägi ja Catherine Zaripi raamatuillustratsioonide näitus.
- **ERRi muuseum (Tiit Kimmel)**
Stendinäitus „Arbujate aabits“
- **Põlva Keskraamatukogu**
Margit Lättemägi tegi Põlvas (maakonna raamatukogutöötajatele) ettekande teemal, kuidas korraldada raamatukogus lasteüritusi.
- **Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu**
Meid seob pikaajaline koostöö. Seoses programmiga RIKS toimuvad iga-aastased õppepäevad, kus seekord jagasid oma kogemusi ka meie IT töötaja Vahur Saaremets ja komplekteerija Mae Mitt. Teoks sai ka 90-aastaste linnade raamatukogude ühisseminar.
- **Põltsamaa kunstikool ja Sally Studio**
Sally Studio näituse avamisel käisid stuudiolased ka ise kohal ning ühtlasi tehti tutvumisring Tapa kunstikoolis. Põltsamaa kunstikooli näitusi jõudis meieni sel aastal üsna mitu. Kunstikooli direktori Ethel Hakkaja isikunäitus ning piibliteemadel valminud kujude näitus, samuti klaasvitraažid.
- **Aravete Keskkool**
Aravete Keskkool on varemgi meie raamatukogu vastu huvi tundnud. Seekord käisid algklassi lapsed nukitsatunnis.
- **Töötukassa**
Töötukassa soovil toimus CV koostamise koolitus töötutele, kel sooviks uuesti tööturule siseneda.

4.6.3. Rahvusvahelisel tasandil.

- Akaa kunstiühendus Soomest
- Akaa raamatukogu.

Kuna 2016. aastal täitis Tapa Linnaraamatukogul 95 tegevusaastat, siis loomulikult ootasime külla oma sõpru Soomest. Akaa kunstiühenduse töö külakostiks kaasa uhke lapitöönäituse „Teineteisel külas“. Seekord oli kaasatud tegijaid ka Forssast ja Tampere (Tampere näitust eksponeeriti Jänedal). Näituse avamisel esinesid väikese muusikalise kavaga Minna Kangas ja Harri Salminen.

Kohal oli ka Akaa raamatukogu rahvas, tervitamas ja õnnitlemas.

Omalt poolt vahendasime Akaasse Tapa Kunstikooli õpilastööde näituse.

Üritused:

- **Kaitseliidu ajalugu ja tänapäeva käsitleva näituse "Eesti eest!" pidulik avamine**
- **Arbujate aeg** Tuntud filmimees ja bibliofiil Vallo Kepp kõneles arbujatest, nende ajastust ja loomingust.
- **Kohtumine Margit Kilumetsaga** Kohtumine ajakirjanik Margit Kilumetsaga, kes on end võrdselt jaganud televisiooni, raadio kui ka kirjutamise vahel. Ta armastab neid kõiki võrdselt, kuid eri põhjustel. 2007. aastal omistati talle HEA SÕNA auhind, tänuks tema positiivsele, humanistlikule ainekäsitlusele.
- **Näituse "Teineteisel külas" avamine** Muhedalt mõnus lapitöönäituse avamine. Muusikalise tervituse töid Harri Salminen ja Minna Kangas.
- **Kairi Krooni luuleraamatu esitus** Kairi Krooni esimese luulekogu "Pühendan sul sõnad..." esitus.
- **Katri Lehtsalu raamatu "Papa pärandus" esitus** Aeg on täis lugusid, mis tulevad, lähivad ja kaovad, kui keegi neid talletada ei püüa. Katri Lehtsalu on oma vanavanemate mälestuseks kirjutanud raamatu "Papa pärandus".
- **Kivide maagiline maailm** Elle Kivisoo kõneles kivide tervendavast mõjust ja tutvustas oma kivide kollektsiooni. Igaüks tegi endale väikese ripatsi koti või mobiilihoidja külge.
- **Ajal on alati aega** - muusikaline luulekava. Luulekava koostajad ja esitajad: Jaana Koppel ja Reine Koppel. Jaanal ja Reinel on küll sarnane perekonnanimi, kuid sugulased nad pole. Ühendab neid hoopis armastus luule ja muusika vastu.

Näitused:

- **Eesti eest! 2.** veebruar on Taru rahulepingu aastapäev. Sel puhul avati Tapa Linnaraamatukogus kaheosaline ülevaatenäitus „Eesti eest!“, kus raamatunäitus tutvustab Kaitseliidu ajalugu ja tänapäeva ning fotonäitus kajastab taasloodud Kaitseliidu Tapa malevkonna tegemisi. Näitused koostas Kaitseliidu Viru Maleva teavituspäealik Hannes Reinomägi.
- **Kindralmajor Ernst-Johannes Põdder - 135 aastat sünnist** Eesti Vabariigi populaarseim kindral nii rahva kui ka sõdurite seas enne II maailmasõda oli Ernst-Johannes Põdder. Kindralmajori Ernst-Johannes Põdderi elu ja tegevusele on pühendatud viis näitusestendi. Näituse on koostanud Tanel Lään Kaitseliidu muuseumist.
- **Arbujate aabits** Arbujate aabits – tsitaadid, raamatud, pühendused, fotod. Arbujad: Betti Alver, Bernard Kangro, Uku Masing, Kersti Merilaas, Mart Raud, August Sang, Heiti Talvik, Paul Viiding ja luuleantoloogia koostaja Ants Oras. Näituse koostaja Vallo Kepp (1950) on kümnekonna kirjandusliku isikuloolise dokumentaalfilmi autor. On koostanud neli teemaatilist luuleantoloogiat. Kirjutanud stsenaariume ETV-le, ees- ja järelsõnu raamatutele ja luulest kokku pannud „Kesköoprogramme“ Eesti Raadios. Näituse kujundaja Kertu Sillaste on kirjutanud lasteraamatuid ja illustreerinud ning kujundanud paljude teiste autorite teoseid.

- **Minu Läänemeri** Läänemere ümbruses elab 85 miljonit inimest. Ent inimene pole ainuke, kes mere ääres elab ja tegutseb. Siinsetes vetes elavad hülged, ujuvad suured kalaparved ning talvitub palju linde. Mere tasakaal ja tervis sõltub meist, inimestest. On ju Läänemeri meie ühine meri. 2016. aasta oli Merekultuuriaasta.
- **Mees, kes teadis vastuseid** Raamatunäitus on pühendatud tervendaja, esoteeriliste raamatute autori, tõlkija ja filosoofi Gunnar Aarma 100. sünniaastapäevale.
- **Tapaga seotud kirjutajad** ehk väike ülevaade kirjanikest ja loomingulistest kaasinimestest, kes ühel või teisel moel on Tapaga seotud. Igas Eestimaa nurgas austatakse ja armastatakse omakandi loomeinimesi ja peetakse kiivalt arvestust, kes ikka kelle oma on. Eestimaa aga on nii väike, et üks kirjanik jõuab elu jooksul mitmes paigas päris „omaks” saada. Veiko Belials on Tapal sündinud ja koolis käinud, Ilmar Talve on siinkandis elanud väga varajast lapsest kuni gümnaasiumi lõpuni, Ellen Niit elas Tapal viis aastat, kuid sai siit kaasa mõjutusi kogu edasiseks eluks ...
- **Meri seob mõtteid** – Meil on kaugele ulatuv merekultuur, meri läbib praktiliselt kõiki kultuurivaldkondi moest arhitektuurini, merest ammutavad inspiratsiooni kirjanikud, muusikud, kunstnikud. Meri on ühendaja ning eraldaja, müsteerium, vabaduse, avaruse ja luulelise unistamise võrdkuju, mis ühtaegu peidab endas ohtusid ja surma. Mereta ei oleks me need, kes me oleme.
- **Mats Traadi kirjanduslikus ruumalas** – Mats Traat on prosaist ja luuletaja, kes on jätnud eesti kirjandusse sügava jälje. Ta on avaldanud romaane, novelli- ja luulekogusid ja näidendeid ning pälvinud oma loomingu eest ka mitmesuguseid kirjandusauhindu. Ilma Mats Traadi teosteta oleks 20. sajandi teise poole eesti kirjandust raske ette kujutada.

Väljapanekud:

- **Sõnad sõnatusse Jaan Kaplinski 75**
- **Heinz Valk 80**
- **Aprill on südamekuu**
- **Kust sai alguse mõte korraldada Tapal üleriigiline etluskonkurss algklasside lastele “Ellen Niiduga Midrimaal”. Ja mis sellest kõigest välja tuli.**
- **Lillepidu Hollandis**
- **Autogrammitund**
- **Ammendamatult keelerikas Nikolai Baturin**
- **“Tõde ja õigus” 90**

Raamatunäituseid ja -väljapanekuid seadsid meil kokku Aime Kirsipuu ja Rita Lillesalu, kes igapäevaselt laenutuses, ning Ere Käärmaa, kelle õlul on põhiliselt ka täiskasvanutele korraldatud ürituste läbiviimine. Teinekord tõttab Ere appi ka lasteosakonda. Ja et ikka kunstinäituseid jaguks, selle eest seisab hea Kersti Burk.

Kunsti- ja fotonäitused:

- **Kultuurilugu kivis** Elle Metsa ja Endel Annuki poolt koostatud fotonäitus "Kultuurilugu kivis" on neljateistkümnest tuntud eesti kirjandusklassikust ja nendega seotud paikadest.

Väljapaneku jaoks kaardistasid ja pildistasid näituse autorid 2013. ja 2014. aastal üles kirjanikega seotud olulisemad mälestusmärgid ja kultuuriloolised objektid. Autorite eesmärgiks oli dokumenteerida ja jäädvustada seeläbi eesti kirjandus- ja kultuuripärandit.

- **Hingemaastik: Ethel Hakkaja maalinäitus "Rabamaa - hingemaastik"** on väljas lihtsad õlimaolid, kus värvitoonidega on edasi antud erinevad hingeseisundid. Raba on kui meie emotsioonide kogum, igal tundel on oma värv. Raba värvid on imelised. Rabas on kõik värvid valgest mustani. Ideaalmaastik on jällegi täiesti valge ja sile nagu klaas või jää, aga seal on käia väga raske. Rabas on kõikuv pinnas jalge all - eluaeg tuleb laveerida, kuidas püsti püsida. Mõni leiab lihtsamalt kõva maa, paneb märke tähele. Aga vahel tuleb lihtsalt maha istuda ja mõelda, kuidas edasi ... Ethel Hakkaja on Põltsamaa kunstikeskuse ja – galerii rajaja ning sealse kunstielu edendaja.
- **Kairi Krooni loodusfotod**
- **Näitus "Teineteisel külas"** Lapitöönäitusel astusid oma töödega üles Akaan Tilkkuakat ja Forssa tyyki.nyt (Soome) rühmade lapitöömeistrid. Oma töid esitlesid 21 autorit vabalt valitud teemal. Väike valik lapitöid oli ka 2013. aastast Akaa meelinna auks koostatud näituselt „Meemöll“. Näitus oli mahukas, tervelt kaks korrust täis lapikunsti - põnevad ideed, erinevad vormid, vägevad värvid ja meisterlik teostus. Kõikjal oli tunda lapitöömeistrite otstivat vaimu ja entusiasmi. Välja oli pandud hulgaliselt vaipu, erinevaid lapitehnikas teostatud kotte, riidest raamatuid, tuunitud raamatuid ja paar vesti.
- **Igor Oleinikovi isikunäitus "11"** Üleilmselt tuntud vene illustraatori ja animakunstniku Igor Oleinikovi isikunäitusel „11“ olid väljas tema raamatuillustratsioonid aastatest 2005–2015. Alates 1986. aastast on Oleinikov avaldanud illustatsioone mitmetes lasteajakirjades. Samal ajal hakkas ta ka lasteraamatuid illustreerima. Tänapäevaks on vene ja välismaa kirjastustelt ilmunud üle 50 tema piltidega raamatu, sealhulgas L. Carrolli „Alice Imedemaal“, E. Raspe „Vabahärra Münchhauseni seiklused“, vene muinasjutud „Loll-Ivan“ ja „Tulilind“ jpt. Illustraatoritööd kirjeldab kunstnik järgnevalt: „Ma ei hakka iga raamatut illustreerima, vaid ainult sellist, milles on närvi, pinget, mõistatust, dünaamikat /.../ Arvan, et raamatut illustreerides pole vaja kirjanikku täpselt järgida, vaid tuleb luua paralleelmaailm.“ Igor Oleinikov on osalenud näitustel Venemaal, Eestis, Leedus, Saksamaal, Slovakkias, Taiwanis ja mujal. Ta oli 2004. aastal Bologna lasteraamatumessil illustraatorite näituse finalist ning pälvis 2006. aastal Tallinna Illustratsioonitriennaali diplomi. Igor Oleinikovi osalusel on valminud ka rida tuntud animafilme.
- **Mailill ja Ülane** Viive Noore illustatsioonid Tiia Toometi raamatule "Mailill ja Ülane".
- **Sajand** Anne Linnamägi ja Catherine Zaripi raamatuillustratsioonide näitus.

4.7. Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Individaalkoolitusi oli neli. Koolitusi said põhiliselt vanemad inimesed, kes selleks soovi avaldasid. Teemadeks olid:

- suguvõsaurimise koolitus: GENI ja arhiivid (seda koolitust viidi läbi kahel korral);
- tutvustati võimalusi, kuidas saab fotod mälukaardilt arvutisse ja sealt mälu-pulgale;
- ID-kaardi kasutamine arvutipõhiste toimingute juures (digiallkirja andmine jms).

Individaalkoolituse viisid läbi raamatukoguhoidja, internetipunkti töötaja ning IT-spetsialist. Kliendid on väga rahul taolise individaalõppega (rahulik, sobivas tempos, jõuab soovitu üles märkida jne). Suguvõsaurimine on jätkuvalt populaarne teema ja eelistatud on individaalkoolitus.

Rühmakoolituste raames korraldasime majasisesed koolituse. Suuremalt jaolt on need uudiskirjanduse tutvustused, kus meie komplekteerija Mae, kes on raamatute tellimise-töötlemise protsessis nendega juba rohkem tutvuda jõudnud, jagab saadud infot teistele raamatukogu töötajatele. Kuulasime Margiti poolt tehtud kokkuvõtteid Eesti Lastekirjanduse Keskuses toimunud lastekirjanduse aastakoosolekust ning algupärase lastekirjanduse päevast Tartus ("Kool lastekirjanduses, lastekirjandus koolis").

Margit korraldas raamatukogu tutvustamise ja kasutamise tunde esimestele klassidele, Ave tutvustas lasteaiapäetajatele uuemat pedagoogilist kirjandust.

Töötukassa soovil toimus CV koostamise koolitus töötutele, kel sooviks uuesti tööturule siseneda.

4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogu tutvustab oma tegemisi väga erinevate kanalite vahendusel:

- raamatukogu kodulehel ja Facebookis;
- info otse kooli/lasteaeda (ainekomisjon, huvijuhid, lasteaedade õpetajad);
- ürituste info laenutustšakil;
- üritusest teavitamine listi vahendusel – RIKSi e-posti keskuse kaudu;
- telefonitsi;
- vallaleht Sõnumed;
- maakonnaleht Virumaa Teataja;
- flaietid;
- info teadetetahvilil;
- kutsed;
- naaberkogud.

Sellel aastal leidis Tapa linnaraamatukogus toimuv meedias kajastamist 51 korral, kirjutasime ise ja kajastati teiste poolt meie tegemisi: Sõnumed 15, Virumaa Teataja 18, Kuulutaja 4, Tapaskije Vesti 8, Raamatukogu 1, Nukits 1, Tilkkulehti Finn Quilt 1, Hiiu Valla Teataja 1, Raplamaa Sõnumid 1, Pärnu Postimees 1.

4.9. Andmebaasid.

Jooksvalt tegeleme RIKS-i andmebaasiga

- Parandame olemasolevaid kirjeid;
- Vajadusel täidame formeeritud sisukorra välja (päringute puhul võimaldab teha peenemat otsingut).

Koduloolise andmebaasi täiendamine kogu valla ulatuses on Tapa linnaraamatukogu ülesanne. Põhilised allikad on Virumaa Teataja ning Sõnumed. Jätkame bibliografeerimist tagasiulatuvalt. Siin löövad kaasa ka Lehtse ja Jäneda raamatukogutöötajad, kuna see on väga töömahukas ettevõtmine. Kuigi tundub, et kõik vajaminev on arvutist kättesaadav, siis oleme siiski jooksvalt täiendanud teemamappe, mis on tänuväärne materjal näituste ja väljapanekute koostamisel (elavdamisel).

5. 2017. aasta tegevused

Vt punkt 1. Põhilised tegevussuunad 2017.

Paljuski on muutunud raamatukogu külastamise põhjused – raamatu laenutamise kõrval muutub üha olulisemaks raamatukogu roll kultuurikeskusena. Väiksemates kohtades täidavad raamatukogud sageli ka külakeskuse rolli. Eelmine aasta oli täis üritusi, kohtumisi, näituseid – jätkame sellelgi aastal samal suunal, pakkudes külastajatele lugemiselamuste kõrval ka kultuurilist meelelahutust, kohtumisi loomeinimestega, harivaid ja põnevaid näituseid. Pakume e-riigi ja e-teenuste kasutamise abi ning toetame elukestvat õpet. Nõnda muutub meie kõigi maailm rikkamaks.

Juhataja

Allkiri /Kersti Burk/

Aruande koostasid:

Kersti Burk, juhataja (p1, p 2, p 4, p 4.1, p 4.2, p 4.5, p 4.8, p 4.5, p 5)

Ere Käärmaa, juhataja asetäitja (p 4.3, p 4.6, p 4.7, p 4.9)

Mae Mitt, komplekteerija (p 3, p 4.4.1)

Margit Lättemägi, raamatukoguhoidja laste- ja noorteosakonnas (p 4.4.3, p 4.4.4)

Vahur Saaremets, IT-spetsialist (p 2.6)

LISA 1

Personali koolitus (siia ainult arvud)

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituskulud eelarves	Koolituseks kulutatud
Tapa Linnaraamatukogu	19	229	640 €	718 €

LISA 2

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused

Margit Lättemägi: „Lastetöö Tapa linnaraamatukogus“ – koolitus Põlvas maakonna raamatukoguhoidjate seminaril.

Mae Mitt ja Vahur Saaremets: ettekanne „Tapa linnaraamatukogu koos haru- ja kooliraamatukogudega programmis RIKS“ – 5. üleriigilisel RIKS klientide teabepäeval.

Ave Fohs – Uema laste- ja pedagoogilise kirjanduse tutvustamine lasteaiaõpetajatele lasteaias Pispõnn.

LISA 3

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2016)
TLRK	Peasissepääsu trepi remont

LISA 4

Laste- ja noorteüritused (L- lapsed, T- täiskasvanud; raamatukoguhoidja Margit Lättemägi)

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Tapa Linnaraamatukogu lasteosakond	Nukitsatunnid (15 tundi) 1.–5. klass	241 L + 16 T
	Kuus raamatut, kõik suurepärased (4 tundi) 1. ja 4. klass	71 L + 4 T
	Püüame raamatukalu 4.–5. klass	7 L + 1 T
	Nukitseme uudisloot videot 1. klass	10 L + 3 T
	Külas on Kultuurkapitali lastekirjanduse aastapremia nominendid Kertu Sillaste, Aino Pervik ja Juhani Püttsepp 1. ja 4. klass	58 L + 10 T
	Sitsikleiditund 1. klass	19 L + 1 T
	Valmistume emakeeleolümpiaadiks 4. klass	8 L
	Sally Studio näituse „Tallinna legendid“ avamine (kunstikoolid, folklooriring)	22 L + 8 T
	Veel veel veel (3 tundi) 1. klass	48 L + 3 T
	Veel mereveel (6 tundi) 2.–3. klass	85 L + 6 T

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
	Meretoodud asjade tund (3 tundi) 4. klass	49 L + 3 T
	Pudelpostitund (2 tundi) 5. klass	41 L + 3 T
	Lapiline tund folklooriring	12 L + 1 T
	Tund „Mere tuhat nägu“ projekti „Lugeda on tore“ raames 4.–6. klass	28 L + 2 T
	Raamatukogumäng (2 tundi) 1. klass	41 L + 2 T
	Raamat kui päästerõngas 5. klass	20 L + 1 T
	Meri raamatulugudes (3 tundi) 4. klass	47 L + 1 T
	Kotermanni kunstitund (2 tundi) 5. klass	32 L + 2 T
	Kõik jõed voolavad merre? Valgejõgi vähemalt folklooriring	10 L + 1 T
	Tund „Kotermanni jälgedes“ projekti „Tour de Art“ raames 5. klass	23 L + 3 T
	Sünnipäevasekelduste tsehh folklooriring	11 L + 1 T
	Raamatukogul on sünnipäev 3. klass	18 L + 1 T
	Sünnipäevatund (2 tundi)	90 L + 6 T
	Kohtumine Kätlin Kaldmaaga õpetajad	3 L + 33 T
	Jõuluhommik Tähekesega	22 L + 2 T
	Jõuluhommikud (11 tundi) 1.–4. klass	180 L + 13 T

Lasteüritused (L- lapsed, T- täiskasvanud; raamatukoguhoidja Ave Fohs)

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Tapa Linnaraamatukogu lasteosakond	Ettelugemine mürakarudele	8 L + 2 T
	Projekt "Lastekirjandus ületab uudiskünnise"	3 L + 1 T
	Pääsukeste rühm raamatukogus	11 L + 3 T
	Rüblikud raamatukogus	20 L + 2 T
	Esimene kirjandusring	4 L
	Lastele ja lastest kirjutatud raamatud Pisipõnnis külas	22 L
	Raamatukeskpäev	17 L + 1 T
	Mürakarude isadepäeva pidu	11 L + 13 T
	Päikesejätkud raamatukogus	14 L + 2 T